

DOHOVOR

**O OCHRANE LUDSKÝCH PRÁV
A ZÁKLADNÝCH SLOBÔD**

*Vydal Spolok právnikov a priateľov práva
v spolupráci s Kanceláriou zástupcu SR pre ESLP
a Informačným a dokumentačným strediskom o Rade Európy v Bratislave*

Vydanie prvé, Bratislava, august 2001

Zaujímavé vydanie v počte 500 ks

Publikácia bola vydaná vďaka finančnej podpore Open Society Foundation - Nadácie otvorenej spoločnosti

Autori: Doc. JUDr. Peter Vršanský, CSc. - kapitola 4. a 5.

Mgr. Marica Pecniková - kapitola 3.

Redakčná a technická úprava: JUDr. Milan Galanda

Zalomenie a tlač: MABAG spol. s r. o.

Publikácia neprešla jazykovou úpravou

ISBN 80-968629-0-1

DOHOVOR O OCHRANE ĽUDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÝCH SLOBÔD

OBSAH

1. Úvod / 5
2. Dohovor / 7
  - 2a. *Dodatkový protokol k Dohovoru* / 23
  - 2b. *Protokol č. 4 k Dohovoru* / 25
  - 2c. *Protokol č. 6 k Dohovoru* / 27
  - 2d. *Protokol č. 7 k Dohovoru* / 29
3. *Podmienky prijateľnosti sťažnosti* / 32
(*Výklad k čl. 35 Dohovoru*)
4. *Niektoré dôležité ustanovenia Rokovacieho poriadku Súdu* / 39
5. *Sťažnosti občanov SR* / 49

DOHOVOR O OCHRANE ĽUDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÝCH SLOBÔD

1. ÚVOD

Ústava SR vo svojom čl. 1 ods. 1 výslovne deklaruje, že Slovenská republika je „...demokratický a právny štát“. Zároveň sa v ods. 2 citovaného článku zaväzuje, že uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná a svoje ďalšie medzinárodné záväzky.

Kľúčovým medzinárodným dokumentom, ktorý jednak ustanovuje istý štandard základných ľudských práv a slobôd a zároveň aj zabezpečuje a realizuje mechanizmy kontroly dodržiavania týchto práv v praxi a tým garantuje aj ich praktické uplatňovanie a vynutiteľnosť je DOHOVOR o ochrane ľudských práv a základných slobôd z roku 1950 a jeho protokoly (ďalej len „Dohovor“).

Existencia Dohovoru a hlavne oprávneného orgánu - Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) umožňuje aby jednotlivci - občania, skupiny osôb a právnické osoby mohli, ak sa domnievajú že ich práva boli porušené a neúspešne vyčerpali všetky vnútroštátne prostriedky, podať sťažnosť proti štátu - zmluvnej strane Dohovoru.

O tom, či je sťažnosť oprávnená alebo nie, teda o tom či došlo alebo nedošlo k porušeniu základných ľudských práv alebo slobôd rozhoduje ako konečná inštancia ESLP a jeho rozsudok je záväzný. Na základe rozsudku tohto nezávislého súdneho orgánu na strane členského štátu následne dochádza

k náprave porušenia práv; napríklad:

k zmene vnútroštátnych právnych predpisov, či vyplateniu spravodlivého (a primeraného) zadosťučinenia poškodenej osobe.

Slovensko je zmluvnou stranou Dohovoru.

Od vzniku samostatnej republiky v roku 1993 k 30. júnu 2001 bolo vláde SR oznámených celkovo 84 sťažností. Je viac než pravdepodobné, že v budúcnosti sa ich počet bude zvyšovať.

Štát a jeho inštitúcie sa na túto skutočnosť musia pripraviť.

Azda najdôležitejšiu úlohu pri predchádzaní sťažnostiam na ESLP zohrávajú súdy a to z toho dôvodu, že ESLP môže vec prejednať až po vyčerpaní všetkých vnútroštátnych prostriedkov nápravy.

Oceňujeme preto snahy Ministerstva spravodlivosti SR, predsedov súdov, stavovských organizácií sudcov i samotných sudcov, ktorí rozširovaním vedomostí, získavaním nových poznatkov a zvyšovaním kvalifikácie prispievajú k tomu, že výkon súdnictva sa skvalitňuje a zefektívňuje.

Spolok právnikov a priateľov práva po dohode s Kanceláriou zástupcu SR pre ESLP a za láskavej finančnej podpory OSF - NOS je rád ak môže prispieť k zvyšovaniu právneho vedomia vydaním tejto publikácie.

Určená je najmä sudcom a justičným čakatelom, ale veríme že na osoh bude aj verejnosti - odbornej i laickej.

Milan Galanda, predseda spolku

DOHOVOR

O OCHRANE LUDSKÝCH PRÁV

A ZÁKLADNÝCH SLOBÔD

v znení Protokolu č. 11
(nadobudol účinnosť 1. novembra 1998)

*Táto verzia Dohovoru neprešla jazykovou úpravou a autorizáciou
a nemá oficiálny štatút*

DOHOVOR O OCHRANE ĽUDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÝCH SLOBÔD

2. DOHOVOR o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení Protokolu č. 11 (nadobudol účinnosť 1. novembra 1998)

Text Dohovoru bol upravený podľa ustanovení Protokolu č. 3 (Séria európskych zmlúv č. 45), ktorý nadobudol účinnosť 21. septembra 1970, Protokolu č. 5 (Séria európskych zmlúv č. 55), ktorý nadobudol účinnosť 20. decembra 1971 a Protokolu č. 8 (Séria európskych zmlúv č. 118), ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 1990, zahrnul do svojho obsahu text Protokolu č. 2 (Séria európskych zmlúv č. 44), ktorý v súlade s jeho článkom 5, ods. 3 bol integrálnou súčasťou Dohovoru odvtedy, ako nadobudol účinnosť 21. septembra 1970. Všetky ustanovenia, ktoré boli upravené alebo pridané týmito protokolmi sú nahradené Protokolom č. 11 (Séria európskych zmlúv č. 155), od dátumu ako tento nadobudol účinnosť 1. novembra 1998. Od tohto dňa Protokol č. 9 (Séria európskych zmlúv č. 140), ktorý nadobudol účinnosť 1. októbra 1994 sa ruší a Protokol č. 10 (Séria európskych zmlúv č. 146), ktorý nenadobudol účinnosť, stratil svoj zmysel.

Podpísané vlády, členovia Rady Európy,
majúc na zreteli Všeobecnú deklaráciu ľudských práv vyhlásenú Valným zhromaždením Organizácie Spojených národov 10. decembra 1948;
majúc na zreteli, že táto deklarácia smeruje k zabezpečeniu všeobecného a účinného uznávania a dodržiavania práv v nej vyhlásených;
majúc na zreteli, že cieľom Rady Európy je dosiahnutie väčšej jednoty medzi jej členmi, a že jedným zo spôsobov, ako sa má tento cieľ uskutočňovať, je ochrana a ďalší rozvoj ľudských práv a základných slobôd;
znovu potvrdzujúc svoju hlbokú vieru v tie základné slobody, ktoré sú základom spravodlivosti a mieru vo svete a ktoré sú najlepšie zachovávané na jednej strane účinnou politickou demokraciou a na druhej strane spoločným poňatím a dodržiavaním ľudských práv, od ktorého závisia;
rozhodnuté, ako vlády európskych štátov, ktoré sú rovnakého zmýšľania a majú spoločné dedičstvo politických tradícií, ideálov, slobody a právneho štátu, podniknúť prvé kroky ku kolektívnemu zaručeniu niektorých práv vyhlásených vo Všeobecnej deklarácii;
dohodli sa na nasledujúcom:

ČLÁNOK 1

Závazok dodržiavať ľudské práva

Vysoké zmluvné strany priznávajú každému, kto podlieha ich jurisdikcii, práva a slobody uvedené v Hlave I tohto Dohovoru.

DOHOVOR O OCHRANE ĽUDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÝCH SLOBÔD

HLAVA I Práva a slobody

ČLÁNOK 2 Právo na život

1. Právo každého na život je chránené zákonom. Nikoho nemožno úmyselne zbaviť života okrem výkonu súdom uloženého trestu nasledujúceho po uznaní viny za spáchanie trestného činu, pre ktorý zákon ukladá tento trest.

2. Zbavenie života sa nebude považovať za spôsobené v rozpore s týmto článkom, ak bude vyplývať z použitia sily, ktoré nie je viac než úplne nevyhnutné, pri:

- a) obrane každej osoby proti nezákonnému násiliu;
- b) vykonávaní zákonného zatknutia alebo zabránení úteku osoby zákonne zadržanej;
- c) zákonne uskutočnenej akcii za účelom potlačenia nepokojov alebo vzbury.

ČLÁNOK 3 Zákaz mučenia

Nikoho nemožno mučiť alebo podrobovať neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.

ČLÁNOK 4 Zákaz otroctva a nútenej práce

1. Nikoho nemožno držať v otroctve alebo nevoľníctve.
2. Od nikoho sa nebude vyžadovať, aby vykonával nútené alebo povinné práce.
3. Za „nútenú alebo povinnú prácu“ sa na účely tohto článku nepovažujú:
  - a) práca bežne požadovaná pri výkone trestu uloženého podľa článku 5 tohto Dohovoru alebo v čase podmieneného prepustenia z tohto trestu;
  - b) služba vojenského charakteru alebo v prípade osôb, ktoré odmietajú vojenskú službu z dôvodov svedomia v krajinách, kde sa takéto odmietnutie vojenskej služby uznáva, iná služba vyžadovaná namiesto povinnej vojenskej služby;
  - c) služba vyžadovaná v prípade núdze alebo pohromy, ktorá ohrozuje život alebo blaho spoločstva;
  - d) práca alebo služba, ktorá tvorí súčasť bežných občianskych povinností.

ČLÁNOK 5 Právo na slobodu a bezpečnosť

1. Každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom:

- a) zákonné uväznenie po odsúdení príslušným súdom;
- b) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby preto, že sa nepodrobila rozhodnutiu vydanému súdom podľa zákona, alebo preto, aby sa zaručilo splnenie povinností ustanovenej zákonom;

DOHOVOR O OCHRANE ĽUDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÝCH SLOBÔD

c) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní;

d) iné pozbavenie slobody maloletého na základe zákonného rozhodnutia na účely výchovného dohľadu alebo jeho zákonné pozbavenie slobody na účely jeho predvedenia pred príslušný orgán;

e) zákonné držanie osôb, aby sa zabránilo šíreniu nákazlivej choroby, alebo duševne chorých osôb, alkoholikov, narkomanov alebo tulákov;

f) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby, aby sa zabránilo jej nepovolenému vstupu na územie, alebo osoby, proti ktorej prebieha konanie o vyhostenie alebo vydanie.

2. Každý, kto je zatknutý, musí byť oboznámený bez meškania a v jazyku, ktorému rozumie, s dôvodmi svojho zatknutia a s každým obvinením proti nemu.

3. Každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanovením odseku 1 písm. c) tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.

4. Každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

5. Každý, kto bol obeťou zatknutia alebo zadržania v rozpore s ustanoveniami tohto článku, má nárok na odškodnenie.

ČLÁNOK 6

Právo na spravodlivé súdne konanie

1. Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spravodlivosti.

2. Každý, kto je obvinený z trestného činu, sa považuje za nevinného, dokiaľ jeho vina nebola preukázaná zákonným spôsobom.

3. Každý, kto je obvinený z trestného činu, má tieto minimálne práva:

a) byť bez meškania a v jazyku, ktorému rozumie, podrobne oboznámený s povahou a dôvodom obvinenia proti nemu;

DOHOVOR O OCHRANE ĽUDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÝCH SLOBÔD

- b) mať primeraný čas a možnosti na prípravu svojej obhajoby;
- c) obhajovať sa osobne alebo s pomocou obhajcu podľa vlastného výberu, alebo pokiaľ nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu, aby sa mu poskytol bezplatne, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú;
- d) vypočuť alebo dať vypočuť svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a výsluch svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok, ako svedkov proti sebe;
- e) mať bezplatnú pomoc tlmočníka, ak nerozumie jazyku používanému pred súdom alebo týmto jazykom nehovorí.

ČLÁNOK 7

Uloženie trestu výlučne na základe zákona

1. Nikoho nemožno odsúdiť za konanie alebo opomenutie, ktoré v čase, keď bolo spáchané, nebolo podľa vnútroštátneho alebo medzinárodného práva trestným činom. Takisto nesmie byť uložený trest prísnejší, než aký bolo možné uložiť v čase spáchania trestného činu.

2. Tento článok nebráni súdeniu a potrestaniu osoby za konanie alebo opomenutie, ktoré v čase, keď bolo spáchané, bolo trestné podľa všeobecných právnych zásad uznávaných civilizovanými národmi.

ČLÁNOK 8

Právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života

1. Každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie.

2. Štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať okrem prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojov a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných.

ČLÁNOK 9

Sloboda myslenia, svedomia a náboženstva

1. Každý má právo na slobodu myslenia, svedomia a náboženského vyznania; toto právo zahŕňa slobodu zmeniť svoje náboženské vyznanie alebo presvedčenie, ako aj slobodu prejavovať svoje náboženské vyznanie alebo presvedčenie sám alebo spoločne s inými, či už verejne alebo súkromne, bohoslužbou, vyučovaním, vykonávaním náboženských úkonov a zachovávaním obradov.

2. Sloboda prejavovať náboženské vyznanie a presvedčenie môže podliehať len obmedzeniam, ktoré sú ustanovené zákonmi a ktoré sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme verejnej bezpečnosti, ochrany verejného poriadku, zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných.

DOHOVOR O OCHRANE ĽUDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÝCH SLOBÔD

ČLÁNOK 10

Sloboda prejavu

1. Každý má právo na slobodu prejavu. Toto právo zahŕňa slobodu zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie alebo myšlienky bez zasahovania štátnych orgánov a bez ohľadu na hranice. Tento článok nebráni štátom, aby vyžadovali udeľovanie povolení rozhlasovým, televíznym alebo filmovým spoločnostiam.

2. Výkon týchto slobôd, pretože zahŕňa aj povinnosti aj zodpovednosť, môže podliehať takým formalitám, podmienkam, obmedzeniam alebo sankciám, ktoré ustanovuje zákon a ktoré sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, územnej celistvosti alebo verejnej bezpečnosti, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky, ochrany povesti alebo práv iných, zabráneniu úniku dôverných informácií alebo zachovania autority a nestrannosti súdnej moci.

ČLÁNOK 11

Sloboda zhromažďovania a združovania

1. Každý má právo na slobodu pokojného zhromažďovania a na slobodu združovať sa s inými, včítane práva zakladať na obranu svojich záujmov odbory alebo vstupovať do nich.

2. Na výkon týchto práv sa nemôžu uvaliť žiadne obmedzenia okrem tých, ktoré ustanovuje zákon a sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných. Tento článok nebráni uvaleniu zákonných obmedzení na výkon týchto práv príslušníkmi ozbrojených síl, polície a štátnej správy.

ČLÁNOK 12

Právo uzavrieť manželstvo

Muži a ženy spôsobilí vekom na uzavretie manželstva majú právo uzavrieť manželstvo a založiť si rodinu v súlade s vnútroštátnymi zákonmi, ktoré upravujú výkon tohto práva.

ČLÁNOK 13

Právo na účinný prostriedok nápravy

Každý, koho práva a slobody priznané týmto Dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

ČLÁNOK 14

Zákaz diskriminácie

Užívanie práv a slobôd priznaných týmto Dohovorom sa musí zabezpečiť bez diskriminácie založenej na akomkoľvek dôvode, ako je pohlavie, rasa, farba pleti, jazyk, náboženstvo, politické alebo iné zmýšľanie, národnostný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnostnej menšine, majetok, rod alebo iné postavenie.

DOHOVOR O OCHRANE ĽUDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÝCH SLOBÔD

ČLÁNOK 15

Odstúpenie v prípade výnimočného stavu

1. V prípade vojny alebo akéhokoľvek iného verejného ohrozenia štátnej existencie môže každá Vysoká zmluvná strana prijať opatrenia na odstúpenie od záväzkov ustanovených v tomto Dohovore v rozsahu prísne vyžadovanom naliehavosťou situácie, pokiaľ tieto opatrenia nebudú nezlučiteľné s ostatnými záväzkami podľa medzinárodného práva.

2. Podľa tohto ustanovenia nemožno odstúpiť od článku 2, okrem úmrtí vyplývajúcich z dovolených vojnových činov, a článkov 3, 4 (odsek 1) a 7.

3. Každá Vysoká zmluvná strana, využívajúca svoje právo na odstúpenie, bude v plnom rozsahu informovať generálneho tajomníka Rady Európy o opatreniach, ktoré prijala, a o ich dôvodoch. Generálneho tajomníka Rady Európy bude takisto informovať o tom, kedy tieto opatrenia stratili platnosť a kedy sa budú ustanovenia Dohovoru znova vykonávať v plnom rozsahu.

ČLÁNOK 16

Obmedzenia politickej činnosti cudzincov

Nič v článkoch 10, 11 a 14 sa nemôže považovať za brániace Vysokým zmluvným stranám uvaliť obmedzenia na politickú činnosť cudzincov.

ČLÁNOK 17

Zákaz zneužitia práv

Nič v tomto Dohovore sa nemôže vykladať tak, akoby dávalo štátu, skupine alebo jednotlivcovi akéhokoľvek právo vyvíjať činnosť alebo dopúšťať sa činov zameralých na zničenie ktoréhokoľvek z tu priznaných práv a slobôd alebo na obmedzovanie týchto práv a slobôd vo väčšom rozsahu, než to Dohovor ustanovuje.

ČLÁNOK 18

Hranice použitia obmedzení výkonu práv

Obmedzenia, ktoré tento Dohovor pripúšťa pre uvedené práva a slobody, sa nesmú využívať na iný účel než na ten, na ktorý boli určené.

HLAVA II
Európsky súd pre ľudské práva

ČLÁNOK 19
Zriadenie súdu

Na zabezpečenie plnenia záväzkov vyplývajúcich z tohto Dohovoru a z jeho protokolov pre Vysoké zmluvné strany sa zriaďuje Európsky súd pre ľudské práva, ďalej len „Súd“. Súd vykonáva svoju funkciu permenentne.

ČLÁNOK 20
Počet sudcov

Súd tvorí počet sudcov rovný počtu Vysokých zmluvných strán.

ČLÁNOK 21
Predpoklady na výkon funkcie

1. Sudcovia musia mať vysoký morálny charakter a spĺňať podmienky požadované na výkon vysokých sudcovských funkcií alebo byť uznávanými právnikmi.
2. Sudcovia zasadať na Súde ako súkromné osoby.
3. Počas svojho funkčného obdobia sudcovia nemôžu vykonávať činnosť nezlučiteľnú s ich nezávislosťou, nestrannosťou, alebo s požiadavkami súvisiacimi so stálym výkonom ich funkcie, o všetkých otázkach týkajúcich sa použitia tohto odseku rozhodne Súd.

ČLÁNOK 22
Voľba sudcov

1. Sudcov volí Parlamentné zhromaždenie Rady Európy za každú Vysokú zmluvnú stranu väčšinou odovzdaných hlasov zo zoznamu troch kandidátov navrhnutých Vysokou zmluvnou stranou.
2. Rovnaký postup sa použije pri dopĺňaní Súdu v prípade prístupu nových Vysokých zmluvných strán a pri obsadzovaní uprázdnených miest.

ČLÁNOK 23
Funkčné obdobie

1. Sudcovia sú volení na obdobie šiestich rokov. Môžu byť zvolení opätovne. Funkčné obdobie polovice sudcov zvolených pri prvých voľbách sa však skončí po uplynutí troch rokov.
2. Sudcov, ktorých funkčné obdobie sa skončí po uplynutí prvých troch rokov, určí žrebovaním generálny tajomník Rady Európy ihneď po ich zvolení.
3. Aby sa v rámci možnosti zabezpečilo obnovenie mandátu polovice sudcov každé tri roky, Parlamentné zhromaždenie Rady Európy môže, skôr ako prikróčí k ďalšej voľbe, rozhodnúť, že funkčné obdobie jedného alebo viacerých sudcov, ktorí majú byť zvolení, bude mať inú periódu ako šesť rokov, nie však dlhšiu ako deväť rokov a nie kratšiu ako tri roky.

DOHOVOR O OCHRANE ĽUDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÝCH SLOBÔD

4. Ak ide o funkčné obdobie viacerých sudcov a ak Parlamentné zhromaždenie Rady Európy postupuje podľa predchádzajúceho odseku, dĺžka funkčného obdobia sudcov sa určí žrebovaním, ktoré vykoná generálny tajomník Rady Európy bezprostredne po voľbách.

5. Sudca zvolený namiesto iného sudcu, ktorého funkčné obdobie sa neskončilo, vykonáva funkciu po zvyšok funkčného obdobia svojho predchodcu.

6. Funkčné obdobie sudcov sa skončí dovŕšením veku 70 rokov.

7. Sudcovia zotrvávajú vo svojich funkciách až do ich nahradenia. Aj po nahradení však pokračujú v prejednávaní tých prípadov, ktoré už začali posudzovať.

ČLÁNOK 24

Odvolanie

Sudcu možno odvolať z jeho funkcie, len ak ostatní sudcovia dvojtretinovou väčšinou rozhodnú, že prestal spĺňať podmienky kladené na jej výkon.

ČLÁNOK 25

Kancelárie a právni poradcovia

Súd má k dispozícii kanceláriu, ktorej úlohy a organizácia sú stanovené v rokovacom poriadku Súdu. Súdu pomáhajú právni poradcovia.

ČLÁNOK 26

Plénum Súdu

Plénum Súdu

a) volí na trojročné obdobie svojho predsedu a jedného alebo dvoch podpredsedov; ktorí môžu byť zvolení opätovne,

b) vytvára komory na stanovené obdobie,

c) volí predsedov komôr Súdu s možnosťou ich opätovného zvolenia,

d) schvaľuje Rokovací poriadok Súdu

e) volí tajomníka Súdu a jedného alebo viacerých jeho zástupcov.

ČLÁNOK 27

Výbory, komory a Veľká komora

1. Predložené prípady Súd prejednáva vo výboroch troch sudcov, v komorách siedmich sudcov a vo Veľkej komore zloženej zo sedemnástich sudcov. Komory súdu vytvoria výbory na stanovené obdobie.

2. Sudca zvolený za štát, ktorý je stranou v spore, je automaticky členom komory a Veľkej komory. V prípade, že ten nezasadá alebo nemôže zasadať, dotknutý štát určí inú osobu, ktorá bude zasadať ako sudca.

3. Členmi Veľkej komory je aj predseda Súdu, jeho podpredsedovia, predsedovia komôr a ďalší sudcovia vybraní v súlade s Rokovacím poriadkom Súdu. Keď bol spor predložený Veľkej komore podľa článku 43, nemôže v nej zasadať sudca komory, ktorá vyniesla v danej veci rozsudok, s výnimkou predsedu komory a sudcu, ktorý zasadal za dotknutý štát.

DOHOVOR O OCHRANE ĽUDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÝCH SLOBÔD

ČLÁNOK 28

Vyhlasenie sťažností za neprijateľné výbormi

Výbor môže jednomyselne vyhlásiť za neprijateľnú alebo vyčiarknuť zo zoznamu prípadov individuálnu sťažnosť podanú v súlade s článkom 34, ak sa také rozhodnutie môže prijať bez ďalšieho skúmania. Rozhodnutie je konečné.

ČLÁNOK 29

Rozhodnutia komôr o prijateľnosti a vo veci samej

1. Ak nebolo prijaté rozhodnutie podľa článku 28, o prijateľnosti a merite individuálnych sťažností podaných v súlade s článkom 34 rozhodne komora.

2. Komora rozhoduje o prijateľnosti a merite sťažností podaných štátmi podľa článku 33.

3. Ak vo výnimočných prípadoch Súd nerozhodne inak, rozhodnutie o prijateľnosti sa prijme samostatne.

ČLÁNOK 30

Postúpenie právomoci Veľkej komore

Ak prípad prejednávaný Komorou vyvoláva závažnú otázku týkajúcu sa výkladu Dohovoru alebo jeho protokolov alebo ak by rozhodnutie komory o danej otázke mohlo byť v rozpore so skôr vyneseným rozsudkom Súdu, komora môže, skôr ako vynesie rozsudok, postúpiť právomoc Veľkej Komore za predpokladu, že ani jedna zo zúčastnených strán proti tomu neznesie námietku.

ČLÁNOK 31

Právomoc Veľkej komory

Veľká komora

a) rozhoduje o sťažnostiach podaných podľa článku 33 alebo článku 34, keď jej tie postúpila komora v súlade s článkom 30 alebo keď jej bola vec predložená v súlade s článkom 43,

b) posudzuje žiadosti o vydanie posudkov predložené podľa článku 47.

ČLÁNOK 32

Právomoc Súdu

1. Právomoc Súdu zahŕňa všetky otázky týkajúce sa výkladu a aplikácie Dohovoru a jeho protokolov, ktoré sú mu predložené v súlade s ustanoveniami článkov 33, 34 a 47.

2. O sporných otázkach týkajúcich sa jeho právomoci rozhoduje Súd.

ČLÁNOK 33

Medzištátne spory

Každá Vysoká zmluvná strana môže predložiť Súdu na preskúmanie každé porušenie ustanovení Dohovoru a jeho protokolov, za ktoré podľa jej názoru nesie zodpovednosť iná Vysoká zmluvná strana.

DOHOVOR O OCHRANE ĽUDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÝCH SLOBÔD

ČLÁNOK 34

Individuálne sťažnosti

Súdu môže prijímať sťažnosti od ktoréhokoľvek jednotlivca, mimovládnej organizácie alebo od skupiny osôb, ktoré sa považujú za poškodené v dôsledku porušenia práv priznaných Dohovorom alebo jeho protokolmi jednou z Vysokých zmluvných strán. Vysoké zmluvné strany sa zaväzujú, že nebudú žiadnym spôsobom brániť účinnému výkonu tohto práva.

ČLÁNOK 35

Podmienky prijateľnosti

1. Súd môže prejednávať vec až po vyčerpaní všetkých vnútroštátnych prostriedkov nápravy, podľa všeobecne uznávaných pravidiel medzinárodného práva a v lehote šiestich mesiacov odo dňa, keď bolo prijaté konečné rozhodnutie.

2. Súd nebude posudzovať individuálnu sťažnosť predloženú podľa článku 34, ktorá

a) je anonymná, alebo

b) je v podstate rovnaká ako sťažnosť posudzovaná Súdom už predtým, alebo ktorá je už predmetom iného medzinárodného vyšetrovacieho alebo zmierovacieho konania a neobsahuje žiadne nové relevantné skutočnosti.

3. Súd vyhlási za neprijateľnú každú individuálnu sťažnosť predloženú podľa článku 34, ktorú pokladá za nezlučiteľnú s ustanoveniami tohto Dohovoru alebo jeho protokolov, zjavne nepodloženú alebo zneužívajúcu právo na sťažnosť.

4. Súd odmietne každú sťažnosť, ktorú považuje za neprijateľnú podľa tohto článku. Takto môže urobiť v ktoromkoľvek štádiu konania.

ČLÁNOK 36

Účasť tretej strany

1. Vo všetkých prípadoch pred komorou alebo Veľkou komorou má Vysoká zmluvná strana, ktorej štátny príslušník je sťažovateľom, právo predložiť písomné námietky a zúčastniť sa na súdnom pojednávaní.

2. V záujme správneho výkonu práva môže predseda Súdu pozvať ktorúkoľvek Vysokú zmluvnú stranu, ktorá nie je účastníkom súdneho konania alebo ktorúkoľvek inú dotknutú osobu, inú ako sťažovateľ, aby predložili písomné stanoviská alebo sa zúčastnili na ústnom pojednávaní.

ČLÁNOK 37

Vyčiarknutie sťažnosti

1. Súd môže v ktoromkoľvek štádiu konania rozhodnúť o vyčiarknutí sťažnosti zo zoznamu prípadov, ak okolnosti vedú k záveru, že:

a) sťažovateľ už nemieni trvať na svojej sťažnosti, alebo

b) vec už bola vyriešená, alebo

c) pre akýkoľvek iný dôvod zistený Súdom nie je potrebné pokračovať v posudzovaní sťažnosti.

DOHOVOR O OCHRANE ĽUDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÝCH SLOBÔD

Súd však pokračuje v posudzovaní sťažnosti, ak to vyžaduje dodržiavanie ľudských práv zaručených Dohovorom a jeho protokolmi.

2. Súd môže rozhodnúť o opätovnom zaradení sťažnosti do zoznamu prípadov, ak sa domnieva, že okolnosti odôvodňujú taký krok.

ČLÁNOK 38

Prejednanie sťažnosti a konanie o zmieri

1. Ak Súd vyhlási sťažnosť za prijateľnú,
  - a) pokračuje v prejednávaní veci spolu so zástupcami strán a v prípade potreby pristúpi k vyšetrovaniu, pre ktorého efektívne vykonanie mu zainteresované štáty poskytnú potrebnú súčinnosť,
  - b) dá sa k dispozícii zúčastneným stranám s cieľom dosiahnuť urovnanie sporu zmierom založeným na rešpektovaní ľudských práv zaručených Dohovorom a jeho protokolmi
2. Konanie vedené podľa odseku 1 písm. b) je dôverné.

ČLÁNOK 39

Dosiahnutie zmieru

V prípade dosiahnutia zmieru Súd vyčiarkne sťažnosť zo zoznamu prípadov rozhodnutím, ktoré obsahuje stručné zhrnutie skutkového stavu a dosiahnutého riešenia.

ČLÁNOK 40

Verejné pojednávanie a prístup k dokumentom

1. Pojednávanie je verejné ak Súd vo výnimočných prípadoch nerozhodne inak.
2. Spisy sú uložené v tajomníka a prístupné verejnosti ak predseda Súdu nerozhodne inak.

ČLÁNOK 41

Spravodlivé zadosťučinenie

Ak Súd dospeje k záveru, že bol porušený Dohovor alebo jeho protokoly a ak vnútroštátne právo dotknutej Vysokej zmluvnej strany umožňuje len čiastočnú nápravu, Súd prizná poškodenej strane v prípade potreby spravodlivé zadosťučinenie.

ČLÁNOK 42

Rozsudky vynesené komorami

Rozsudky vynesené Komorami sa stanú konečnými v súlade s ustanoveniami článku 44 odseku 2.

ČLÁNOK 43

Predloženie veci Veľkej komore

1. V lehote troch mesiacov odo dňa vynesenia rozsudku komorou môže vo výni-

DOHOVOR O OCHRANE ĽUDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÝCH SLOBÔD

močných prípadoch každá zo zúčastnených strán požiadať o predloženie prípadu Veľkej komore.

2. Porota piatich sudcov Veľkej komory prijme takú požiadavku, ak prípad vyvoláva závažné otázky týkajúce sa výkladu alebo aplikácie Dohovoru alebo jeho protokolov, alebo závažnú otázku všeobecného významu.

3. Ak porota žiadosť prijme, Veľká komora rozhodne vo veci rozsudkom.

ČLÁNOK 44

Právoplatnosť rozsudkov

1. Rozsudok Veľkej komory je konečný.

2. Rozsudok komory sa stáva konečným

a) vtedy, ak strany vyhlásia, že nepožiadajú o predloženie prípadu Veľkej komore, alebo

b) po uplynutí trojmesačnej lehoty odo dňa vynesenia rozsudku, ak strany nepožiadali o postúpenie prípadu Veľkej komore, alebo

c) vtedy, ak porota sudcov Veľkej komory odmietne žiadosť o predloženie veci Veľkej komore podanú v súlade s článkom 43

3. Právoplatný rozsudok sa zverejní.

ČLÁNOK 45

Odôvodnenie rozsudkov a rozhodnutí

1. Rozsudky, ako aj rozhodnutia, ktorými sa sťažnosti vyhlasujú za prijateľné alebo neprijateľné, musia obsahovať odôvodnenie.

2. Ak rozsudok alebo jeho časť nevyjadruje jednomyselný názor sudcov, každý sudca má právo pripojiť k rozsudku svoj odlišný názor.

ČLÁNOK 46

Záväznosť a vykonávanie rozsudkov

1. Vysoké zmluvné strany sa zaväzujú, že sa budú riadiť právoplatným rozsudkom Súdu vo všetkých sporoch, ktorých sú účastníkmi.

2. Právoplatný rozsudok Súdu sa doručí Výboru ministrov, ktorý dohliadne na jeho výkon.

ČLÁNOK 47

Posudky

1. Súd môže na žiadosť Výboru ministrov poskytnúť posudky o právnych otázkach týkajúcich sa výkladu Dohovoru a jeho protokolov

2. Takéto posudky sa nesmú týkať otázok súvisiacich s obsahom alebo rozsahom práv a slobôd vymedzených v hlave I Dohovoru a v jeho protokoloch alebo iných otázkach, ktorými by sa Súd alebo Výbor ministrov mohol zaoberať v rámci konania začatého na základe ustanovení Dohovoru.

3. Rozhodnutie požiadať Súd o posudok prijíma Výbor ministrov väčšinou hlasov zástupcov oprávnených v ňom zasadať.

DOHOVOR O OCHRANE ĽUDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÝCH SLOBÔD

ĽÁNOK 48

Poradná právomoc Súdu

Súd rozhodne, či žiadosť o posudok podaná Výborom ministrov spadá do jeho právomoci vymedzenej v článku 47.

ĽÁNOK 49

Odôvodnenie posudkov

1. Posudok musí obsahovať odôvodnenie.
2. Ak posudok nevyjadruje úplne alebo sčasti jednomyselný názor sudcov, má každý sudca právo pripojiť svoj odlišný názor.
3. Posudky Súdu sa doručia Výboru ministrov.

ĽÁNOK 50

Náklady na fungovanie Súdu

Náklady spojené s činnosťou Súdu hradí Rada Európy

ĽÁNOK 51

Výsady a imunity sudcov

Sudcovia požívajú počas výkonu svojej funkcie výsady a imunity ustanovené v článku 40 Štatútu Rady Európy a v dohodách uzatvorených na jeho základe.

DOHOVOR O OCHRANE ĽUDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÝCH SLOBÔD

HLAVA III Rôzne ustanovenia

ČLÁNOK 52

Žiadosti generálneho tajomníka a podanie vysvetlenia

Každá Vysoká zmluvná strana poskytne na žiadosť generálneho tajomníka Rady Európy požadované vysvetlenie o spôsobe, ako jej vnútroštátne právo zabezpečuje účinne vykonávanie všetkých ustanovení tohto Dohovoru.

ČLÁNOK 53

Ochrana uznávaných ľudských práv

Nič v tomto Dohovore sa nebude vykladať tak, akoby obmedzovalo alebo rušilo ľudské práva a základné slobody, ktoré môžu uznať zákony každej Vysokej zmluvnej strany alebo každý iný dohovor, ktorého je stranou.

ČLÁNOK 54

Právomoc Výboru ministrov

Nič v tomto Dohovore nebráni právomociam, ktoré priznal Výboru ministrov Štatút Rady Európy.

ČLÁNOK 55

Vylúčenie iných spôsobov riešenia sporu

S výhradou osobitného dojednania Vysoké zmluvné strany súhlasia, že medzi sebou nepoužijú zmluvy, dohovory alebo vyhlásenia, ktoré sú medzi nimi v platnosti, na to, aby predkladali formou žalôb prípady vyplývajúce z výkladu alebo vykonávania tohto Dohovoru iným spôsobom urovnania, než sa ustanovuje v tomto Dohovore.

ČLÁNOK 56

Územná pôsobnosť

1. Každý štát môže pri ratifikácii alebo kedykoľvek neskôr vyhlásiť oznámením generálnemu tajomníkovi Rady Európy, že tento Dohovor sa bude podľa odseku 4 tohto článku vzťahovať na všetky alebo na ktorékoľvek z území, za ktorých medzinárodné styky je zodpovedný.

2. Dohovor sa bude vzťahovať na jedno alebo na viac území uvedených v oznámení začínajúc tridsiatym dňom nasledujúcim po prijatí tohto oznámenia generálnym tajomníkom Rady Európy.

3. Na uvedených územiach sa budú ustanovenia tohto Dohovoru vykonávať s prihliadnutím na miestne potreby.

4. Každý štát, ktorý urobí vyhlásenie podľa prvého odseku tohto článku, môže kedykoľvek neskôr vyhlásiť v mene jedného alebo viacerých území, ktorých sa toto vyhlásenie týka, že uznáva právomoc Súdu na to, aby prijímala sťažnosti osôb, mimovládnych organizácií alebo skupín jednotlivcov podľa článku 34 tohto Dohovoru.

DOHOVOR O OCHRANE ĽUDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÝCH SLOBÔD

ČLÁNOK 57

Výhrady

1. Každý štát môže pri podpise tohto Dohovoru alebo pri uložení svojej ratifikačnej listiny urobiť výhradu, ku ktorémukoľvek ustanoveniu Dohovoru, ak zákon, ktorý v tom čase platí na jeho území, nie je v súlade s týmto ustanovením. Výhrady všeobecnej nej povahy nie sú podľa tohto článku povolené.

2. Každá výhrada urobená podľa tohto článku musí obsahovať stručný opis príslušného zákona.

ČLÁNOK 58

Vypovedanie

1. Vysoká zmluvná strana môže vypovedať tento Dohovor až po uplynutí piatich rokov od dátumu, keď sa stala jeho stranou, a po šiestich mesiacoch od zaslania oznámenia generálnemu tajomníkovi Rady Európy, ktorý o tom informuje ostatné Vysoké zmluvné strany.

2. Táto výpoveď nemôže zbaviť Vysokú zmluvnú stranu záväzkov z tohto Dohovoru, pokiaľ ide o akékoľvek konanie, ktoré by mohlo znamenať porušenie týchto záväzkov a ktoré by mohla táto zmluvná strana spôsobiť pred dátumom, ku ktorému výpoveď nadobúda účinnosť.

3. Každá Vysoká zmluvná strana, ktorá prestane byť členom Rady Európy, prestane byť stranou tohto Dohovoru za rovnakých podmienok.

4. Dohovor možno vypovedať podľa ustanovení predchádzajúcich odsekov, pokiaľ ide o ktorékoľvek územie, pre ktoré bol rozšírený podľa článku 56.

ČLÁNOK 59

Podpísanie a ratifikácia

1. Tento Dohovor je otvorený na podpis členom Rady Európy. Bude ratifikovaný. Ratifikačné listiny budú uložené u generálneho tajomníka Rady Európy.

2. Tento Dohovor nadobudne platnosť po uložení desiatich ratifikačných listín.

3. Pre každý štát, ktorý Dohovor podpísal a ktorý ho bude ratifikovať neskôr, nadobudne Dohovor platnosť ihneď po uložení ratifikačnej listiny.

4. Generálny tajomník Rady Európy oznámi všetkým členom Rady Európy nadobudnutie platnosti Dohovoru, mená Vysokých zmluvných strán, ktoré ho ratifikovali, ako aj uloženie každej ratifikačnej listiny, ku ktorému dôjde neskôr.

Vypracované v Ríme 4. novembra 1950 vo francúzštine a angličtine, pričom obe znenia majú rovnakú platnosť, v jednom vyhotovení, ktoré sa uloží v archíve Rady Európy. Jeho overené kópie zašle generálny tajomník všetkým štátom, ktoré Dohovor podpísali.

DOHOVOR O OCHRANE ĽUDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÝCH SLOBÔD

2a. DODATKOVÝ PROTOKOL k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

Podpísané vlády, členovia Rady Európy,
rozhodnuté prijať opatrenia na zabezpečenie kolektívneho vykonávania práv
a slobôd odlišných od tých, ktoré sú už uvedené v hlave I Dohovoru o ochrane
ľudských práv a základných slobôd podpísaného v Ríme 4. novembra 1950 (ďalej
len „Dohovor“),

dohodli sa na nasledujúcom:

ČLÁNOK 1

Ochrana majetku

Každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok.
Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok,
ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

Predchádzajúce ustanovenie nebráni právu štátov prijímať zákony, ktoré považujú
za nevyhnutné, aby upravili užívanie majetku v súlade so všeobecným záujmom
a zabezpečili platenie daní a iných poplatkov alebo pokút.

ČLÁNOK 2

Právo na vzdelanie

Nikom sa nesmie odoprieť právo na vzdelanie. Pri výkone akýchkoľvek funkcií
v oblasti výchovy a výuky, ktoré štát vykonáva, bude rešpektovať právo rodičov
zabezpečovať túto výchovu a vzdelanie v zhode s ich vlastným náboženským a filozofickým
presvedčením.

ČLÁNOK 3

Právo na slobodné voľby

Vysoké zmluvné strany sa zaväzujú konať v rozumných intervaloch slobodné
voľby s tajným hlasovaním za podmienok, ktoré zabezpečia slobodné vyjadrenie
názorov ľudu pri voľbe zákonodarného zboru.

ČLÁNOK 4

Územná pôsobnosť

Každá Vysoká zmluvná strana môže pri podpise alebo ratifikácii tohto protokolu
alebo kedykoľvek neskôr oznámiť generálnemu tajomníkovi Rady Európy vyhlásenie,
v ktorom uvedie, v akom rozsahu sa budú vzťahovať ustanovenia tohto protokolu na
územia uvedené v tomto vyhlásení, za ktorých medzinárodné styky je zodpovedná.

Každá Vysoká zmluvná strana, ktorá oznámila vyhlásenie podľa predchádzajúceho
odseku, môže z času na čas oznámiť ďalšie vyhlásenie meniace znenie ktoréhokoľvek
predchádzajúceho vyhlásenia alebo ukončujúce používanie ustanovenia tohto protokolu
vo vzťahu ku ktorémukoľvek územiu.

DOHOVOR O OCHRANE ĽUDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÝCH SLOBÔD

Vyhlásenie urobené podľa tohto článku sa bude považovať za urobené podľa odseku 1 článku 56 Dohovoru.

ČLÁNOK 5

Vzťah k Dohovoru

Vysoké zmluvná strany budú považovať články 1, 2, 3 a 4 tohto protokolu za dodatkové články k Dohovoru a všetky ustanovenia Dohovoru budú plniť v súlade s tým.

ČLÁNOK 6

Podpísanie a ratifikácia

Tento protokol je otvorený na podpis členom Rady Európy, ktorí podpísali Dohovor; podlieha ratifikácii súčasne s Dohovorom alebo po jeho ratifikácii. Nadobudne platnosť po uložení desiatich ratifikačných listín. Pre každý štát, ktorý ho podpísal a bude ho ratifikovať neskôr, nadobudne protokol platnosť ihneď po uložení ratifikačných listín.

Ratifikačné listiny budú uložené u generálneho tajomníka Rady Európy, ktorý oznámi všetkým členom mená tých, ktorí ho ratifikovali.

*Vypracované v Paríži 20. marca 1952 vo francúzštine a angličtine,
pričom obe znenia majú rovnakú platnosť, v jednom vyhotovení,
ktoré bude uložené v archíve Rady Európy. Jeho overené kópie zašle
generálny tajomník Rady Európy všetkým signatárom*

DOHOVOR O OCHRANE ĽUDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÝCH SLOBÔD

2b. PROTOKOL Č. 4 k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

priznávajúci niektoré práva a slobody iné než tie, ktoré sú už uvedené v Dohovore a v Prvom dodatkovom protokole k Dohovoru

Podpísané vlády, členovia Rady Európy,
rozhodnuté prijať opatrenia na zabezpečenie kolektívneho vykonávania určitých práv a slobôd odlišných od tých, ktoré sú už uvedené v hlave I Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podpísanom v Ríme 4. novembra 1950 (ďalej len „Dohovor“), a v článkoch 1 až 3 prvého dodatkového protokolu k Dohovoru, podpísaného v Paríži 20. marca 1952,
dohodli sa na nasledujúcom:

ČLÁNOK 1

Zákaz uväznenia pre dlh

Nikoho nemožno pozbaviť slobody iba pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.

ČLÁNOK 2

Sloboda pohybu

1. Každý, kto sa právoplatne zdržiava na území niektorého štátu, má na tomto území právo slobody pohybu a slobody zvoliť si miesto pobytu.
2. Každý môže slobodne opustiť ktorúkoľvek krajinu, aj vlastnú.
3. Žiadne obmedzenia sa nemôžu uvaliť na výkon týchto práv okrem tých, ktoré ustanovuje zákon a sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, udržania verejného poriadku, predchádzania zločinov, ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných.
4. Práva uvedené v odseku 1 môžu v určitých oblastiach podliehať obmedzeniam ustanoveným podľa zákona a odôvodneným verejným záujmom v demokratickej spoločnosti.

ČLÁNOK 3

Zákaz vyhostenia štátnych občanov

1. Nikto nebude; či už individuálne alebo hromadne vyhostený z územia štátu, ktorého je štátnym občanom.
2. Nikto nebude pozbavený práva vstúpiť na územie štátu, ktorého je štátnym občanom.

ČLÁNOK 4

Zákaz hromadného vyhostenia cudzincov

Hromadné vyhostenie cudzincov je zakázané.

ČLÁNOK 5

Územná pôsobnosť

1. Každá Vysoká zmluvná strana môže pri podpise alebo ratifikácii tohto protokolu alebo kedykoľvek neskôr oznámiť generálnemu tajomníkovi Rady Európy vyhlásenie, v ktorom uvedie, v akom rozsahu sa budú vzťahovať ustanovenia tohto protokolu na územia uvedené v tomto vyhlásení, za ktorých medzinárodné styky je zodpovedná,

2. Každá Vysoká zmluvná strana, ktorá oznámila vyhlásenie podľa predchádzajúceho odseku, môže z času na čas oznámiť ďalšie vyhlásenie pozmeňujúce znenie ktorého predchádzajúceho vyhlásenia alebo ukončujúce používanie ustanovení tohto protokolu vo vzťahu ku ktorémukoľvek územiu.

3. Vyhlásenie urobené podľa tohto článku sa bude považovať za urobené podľa odseku 1 článku 56 Dohovoru.

4. Územie každého štátu, na ktoré sa vzťahuje tento protokol vzhľadom na jeho ratifikáciu alebo jeho prijatie týmto štátom, a každé územie, na ktoré sa protokol vzťahuje vzhľadom na vyhlásenie urobené týmto štátom podľa tohto článku, sa budú považovať za rôzne územia, pokiaľ ide o odkazy na územie štátu urobené v článkoch 2 a 3.

5. Každý štát, ktorý vyhlásil podľa paragrafu 1 alebo 2 tohto článku, môže potom kedykoľvek vyhlásiť so zreteľom k jednému alebo viacerým územiám, na ktoré sa vzťahuje táto deklarácia, že akceptuje kompetencie Súdu oboznámiť sa so žiadosťami fyzických osôb, nevládných organizácií alebo skupín súkromných osôb, ako sa to predpokladá v článku 34 Dohovoru s právnym nárokom článkov 1 až 4 tohto protokolu alebo niektorých spomedzi nich

ČLÁNOK 6

Vzťah k Dohovoru

Vysoké zmluvné strany budú považovať články 1 až 5 tohto protokolu za dodatkové články k Dohovoru a všetky ustanovenia Dohovoru budú plniť v súlade s tým.

ČLÁNOK 7

Podpísanie a ratifikácia

1. Tento protokol je otvorený na podpis členom Rady Európy, ktorí podpísali Dohovor; podlieha ratifikácii súčasne s Dohovorom alebo po jeho ratifikácii. Nadobudne platnosť po uložení piatich ratifikačných listín. Pre každý štát, ktorý ho podpísal a ktorý ho bude ratifikovať neskôr, nadobudne protokol platnosť ihneď po uložení ratifikačných listín.

2. Ratifikačné listiny budú uložené u generálneho tajomníka Rady Európy, ktorý oznámi všetkým členom mená tých, ktorí ho ratifikovali.

Na dôkaz toho podpísaní, ktorí na to boli riadne splnomocnení, podpísali tento protokol.

Výpracované v Štrasburgu 16. septembra 1963 vo francúzštine a angličtine, pričom obe znenia majú rovnakú platnosť, v jednom vyhotovení, ktoré bude uložené v archíve Rady Európy. Jeho overené kópie zašle generálny tajomník Rady Európy všetkým štátom, ktoré Dohovor podpísali.

DOHOVOR O OCHRANE ĽUDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÝCH SLOBÔD

2c. PROTOKOL č. 6
k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd
týkajúcich sa zrušenia trestu smrti

Členské štáty Rady Európy, ktoré podpísali tento protokol k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podpísanému v Ríme 4. novembra 1950 (ďalej len „Dohovor“),

berúc do úvahy, že vývoj, ku ktorému došlo v niektorých členských štátoch Rady Európy, vyjadruje všeobecnú tendenciu v prospech zrušenia trestu smrti, dohodli sa na nasledujúcom:

ČLÁNOK 1

Zrušenie trestu smrti

Trest smrti sa zrušuje. Nikoho nemožno na taký trest odsúdiť ani popraviť.

ČLÁNOK 2

Trest smrti v čase vojny

Štát môže zákonom ustanoviť trest smrti za činy spáchané v čase vojny alebo bezprostrednej hrozby vojny; tento trest sa uloží iba v prípadoch, ktoré predvída zákon, a v súlade s jeho ustanoveniami. Štát oznámi generálnemu tajomníkovi Rady Európy príslušné ustanovenia tohto zákona.

ČLÁNOK 3

Zákaz odstúpenia

Od ustanovení tohto protokolu nemožno odstúpiť podľa článku 15 Dohovoru.

ČLÁNOK 4

Zákaz výhrad

K ustanoveniam tohto protokolu nie je prípustná žiadna výhrada podľa článku 57 Dohovoru.

ČLÁNOK 5

Územná pôsobnosť

1. Každý štát pri podpise alebo uložení ratifikačných listín, listín o prijatí alebo schválení, určiť jedno alebo viaceré územia, na ktoré sa tento protokol bude vzťahovať.

2. Každý štát môže kedykoľvek neskôr vyhlásením zaslaným generálnemu tajomníkovi Rady Európy rozšíriť vykonávanie tohto protokolu na ktorékoľvek iné územie uvedené v tomto vyhlásení. Protokol nadobudne platnosť vo vzťahu k tomuto územiu prvým dňom mesiaca, ktorý nasleduje po prijatí takéhoto vyhlásenia generálnym tajomníkom.

3. Každé vyhlásenie urobené podľa oboch predchádzajúcich odsekov sa bude môcť odvolať, pokiaľ ide o ktorékoľvek územie uvedené v tomto vyhlásení, ozná-

DOHOVOR O OCHRANE ĽUDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÝCH SLOBÔD

mením zaslaným generálnemu tajomníkovi. Odvolanie nadobudne účinnosť prvým dňom mesiaca, ktorý nasleduje po prijatí takéhoto oznámenia generálnym tajomníkom.

ČLÁNOK 6

Vzťah k Dohovoru

Členské štáty považujú články 1 až 5 tohto protokolu za dodatkové články k Dohovoru a všetky ustanovenia Dohovoru sa plnia v súlade s tým.

ČLÁNOK 7

Podpísanie a ratifikácia

Tento protokol je otvorený na podpis členom Rady Európy, ktorí podpísali Dohovor. Podlieha ratifikácii, prijatiu alebo schváleniu. Členský štát Rady Európy nebude môcť ratifikovať, prijať alebo schváliť tento protokol bez toho, aby zároveň alebo skôr ratifikoval Dohovor. Ratifikačné listiny alebo listiny o prijatí alebo schválení budú uložené u generálneho tajomníka Rady Európy.

ČLÁNOK 8

Nadobudnutie platnosti

1. Tento protokol nadobudne platnosť prvým dňom mesiaca, ktorý nasleduje po dni, keď päť členských štátov Rady Európy vyjadrí svoj súhlas byť viazaný protokolom v súlade s ustanovením článku 7.

2. Pre každý členský štát, ktorý vyjadrí dodatočne svoj súhlas byť viazaný protokolom, nadobudne tento protokol platnosť prvým dňom mesiaca, ktorý nasleduje po dátume uloženia ratifikačnej listiny alebo listiny o prijatí alebo schválení.

ČLÁNOK 9

Funkcie depozitára

Generálny tajomník Rady Európy oznámi členským štátom Rady:

- a) každý podpis;
- b) uloženie každej ratifikačnej listiny alebo listiny o prijatí alebo schválení;
- c) dátum nadobudnutia platnosti tohto protokolu podľa jeho článkov 5 a 8;
- d) akýkoľvek iný úkon, oznámenie alebo oznámenie týkajúce sa tohto protokolu.

Na dôkaz toho podpísaní, ktorí na to boli riadne splnomocnení, podpísali tento protokol.

*Výpracované v Štrasburgu 28. apríla 1983 vo francúzštine a angličtine,
pritom obe znenia majú rovnakú platnosť, v jednom vyhotovení,
ktoré bude uložené v archíve Rady Európy. Jeho overené kópie zašle
generálny tajomník Rady Európy všetkým členským štátom Rady Európy.*

DOHOVOR O OCHRANE ĽUDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÝCH SLOBÔD

2d. PROTOKOL č. 7
k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

Členské štáty Rady Európy, ktoré podpísali tento protokol, rozhodnuté podniknúť ďalšie opatrenia na zabezpečenie kolektívneho vykonávania určitých práv a slobôd prostredníctvom Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podpísaného v Ríme 4. novembra 1950 (ďalej len „Dohovor“), dohodli sa na tomto:

ČLÁNOK 1

Procedurálne záruky v prípade vyhostenia cudzincov

1. Cudzinca, ktorý má povolený pobyt na území niektorého štátu, možno vyhostiť iba na základe výkonu rozhodnutia prijatého v súlade so zákonom a musí mať možnosť:

- a) uplatniť námietky proti svojmu vyhosteniu;
- b) dať preskúmať svoj prípad;
- c) dať sa zastupovať za týmto účelom pred príslušným úradom alebo pred osobou alebo osobami týmto úradom určenými.

2. Cudzinca možno vyhostiť pred výkonom práv uvedených v odseku 1 a), b) a c) tohto článku, ak je takéto vyhostenie potrebné v záujme verejného poriadku alebo je odôvodnené záujmami národnej bezpečnosti.

ČLÁNOK 2

Právo na odvolacie konanie v trestných veciach

1. Každý, koho súd uzná za vinného z trestného činu, má právo dať preskúmať výrok o vine alebo treste súdom vyššieho stupňa. Výkon tohto práva, vrátane dôvodov, pre ktoré sa môže vykonať, ustanovuje zákon.

2. Z tohto práva sú prípustné výnimky v prípade menej závažných trestných činov, ktoré ako také kvalifikuje zákon, alebo ak príslušnú osobu súdil v prvom stupni najvyšší súd alebo bola uznaná za vinnú a odsúdená na základe odvolania proti oslobodzujúcemu rozsudku.

ČLÁNOK 3

Nárok na odškodnenie v prípade justičného omylu

Ak sa konečný rozsudok v trestnej veci neskôr zruší alebo ak sa udelí milosť, pretože nová alebo novoodhalená skutočnosť dokazuje, že došlo k justičnému omylu, je osoba, na ktorej bol vykonaný trest podľa tohto rozsudku, odškodnená podľa zákona alebo praxe platných v príslušnom štáte, pokiaľ sa nepreukáže, že k včasnému odhaleniu neznámej skutočnosti nedošlo úplne alebo čiastočne vinou tejto osoby.

ČLÁNOK 4

Právo nebyť opakovane súdený alebo trestaný

1. Nikoho nemožno stíhať alebo potrestať v trestnom konaní podliehajúcim právomoci toho istého štátu za trestný čin, za ktorý už bol oslobodený alebo odsúdený konečným rozsudkom podľa zákona a trestného poriadku tohto štátu.

2. Ustanovenia predchádzajúceho odseku nie sú na prekážku obnove konania podľa zákona a trestného poriadku príslušného štátu, ak nové alebo novo odhalené skutočnosti alebo podstatná chyba v predchádzajúcom konaní mohli ovplyvniť rozhodnutie vo veci.

3. Od tohto článku nemožno odstúpiť podľa článku 15 Dohovoru.

ČLÁNOK 5

Rovnosť medzi manželmi

Pri uzavieraní manželstva, za jeho trvania a pri rozvoze majú manželia rovnaké práva a povinnosti občianskoprávnej povahy medzi sebou a vo vzťahoch ku svojim deťom. Tento článok nebráni štátom prijať opatrenia, ktoré sú nevyhnutné v záujme detí.

ČLÁNOK 6

Územná pôsobnosť

1. Každý štát môže pri podpise alebo uložení ratifikačných listín, listín o prijatí alebo schválení, určiť jedno alebo viac území, na ktoré sa tento protokol bude vzťahovať, pričom určí rozsah, v akom sa zaväzuje plniť ustanovenia protokolu na tomto alebo na týchto územiach.

2. Každý štát môže kedykoľvek neskôr vyhlásením zaslaným generálnemu tajomníkovi Rady Európy rozšíriť vykonávanie tohto protokolu na ktorékoľvek iné územie uvedené v tomto vyhlásení, Protokol nadobudne vo vzťahu k tomuto územiu platnosť prvým dňom mesiaca, ktorý nasleduje po uplynutí dvojmesačnej lehoty odo dňa, keď generálny tajomník dostal vyhlásenie.

3. Každé vyhlásenie urobené podľa oboch predchádzajúcich odsekov možno odvolať alebo pozmeniť, pokiaľ ide o ktorékoľvek územie uvedené v tomto vyhlásení, oznámením zaslaným generálnemu tajomníkovi. Odvolanie alebo zmena nadobudne účinnosť prvým dňom mesiaca, ktorý nasleduje po uplynutí dvojmesačnej lehoty odo dňa, keď generálny tajomník dostal oznámenie.

4. Vyhlásenie urobené podľa tohto článku sa bude považovať za urobené podľa odseku 1 článku 56 Dohovoru.

5. Územie každého štátu, na ktoré sa tento protokol vzťahuje na základe ratifikácie, prijatia alebo schválenia týmto štátom, a každé z území, na ktoré sa protokol vzťahuje vzhľadom na vyhlásenie, ktoré tento štát urobil podľa tohto článku, môžu byť považované za rôzne územia, pokiaľ ide o odkaz na územie štátu urobený v článku 1.

6. Každý štát svojim vyhlásením podľa paragrafu 1 alebo 2 tohto článku môže potom kedykoľvek vyhlásiť vzhľadom k jednému alebo k viacerým územiám, na ktoré sa vzťahuje táto deklarácia, že akceptuje kompetenciu Súdu oboznámiť sa so

DOHOVOR O OCHRANE ĽUDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÝCH SLOBÔD

sťažnosťami jednotlivcov, mimovládnych organizácií alebo od skupín osôb, podané v súlade s článkom 34 Dohovoru a týkajúce sa všetkých alebo niektorých z článkov 1 až 5 tohto protokolu.

ČLÁNOK 7

Vzťah k Dohovoru

Členské štáty považujú články 1 až 6 tohto protokolu za dodatkové články k Dohovoru a všetky ostatné ustanovenia Dohovoru sa vykonávajú v súlade s tým.

ČLÁNOK 8

Podpísanie a ratifikácia

Tento protokol je otvorený na podpis členským štátom Rady Európy, ktoré podpísali Dohovor. Podlieha ratifikácii, prijatiu alebo schváleniu. Členský štát Rady Európy nemôže ratifikovať, prijať alebo schváliť tento protokol bez toho, aby zároveň alebo prv ratifikoval Dohovor. Ratifikačné listiny, listiny o prijatí alebo schválení budú uložené u generálneho tajomníka Rady Európy.

ČLÁNOK 9

Nadobudnutie platnosti

1. Tento protokol nadobudne platnosť prvým dňom mesiaca, ktorý nasleduje po uplynutí dvojmesačnej lehoty od dátumu, keď sedem členských štátov Rady Európy vyjadri svoj súhlas byť viazaný protokolom podľa ustanovenia článku 8.

2. Pre každý členský štát, ktorý vyjadri dodatočne svoj súhlas byť viazaný protokolom, nadobudne protokol platnosť prvým dňom mesiaca, ktorý nasleduje po uplynutí dvojmesačnej lehoty odo dňa uloženia ratifikačnej listiny, listiny o prijatí alebo schválení.

ČLÁNOK 10

Funkcie depozitára

Generálny tajomník Rady Európy oznámi členským štátom Rady:

- a) každý podpis;
- b) uloženie každej ratifikačnej listiny alebo listiny o prijatí alebo schválení;
- c) dátum nadobudnutia platnosti tohto protokolu v súlade s článkami 6 a 9;
- d) akýkoľvek iný úkon, oznámenie alebo vyhlásenie týkajúce sa tohto protokolu.

Na dôkaz toho podpísaní, ktorí na to boli riadne splnomocnení, podpísali tento protokol.

Vypracované v Štrasburgu 22. novembra 1984 vo francúzštine a angličtine, pričom obe znenia majú rovnakú platnosť, v jednom vyhotovení, ktoré bude uložené v archíve Rady Európy. Jeho overené kópie zašle generálny tajomník Rady Európy všetkým členským štátom Rady Európy.

3. PODMIENKY PRIJATELNOSTI SŤAŽNOSTI

ČLÁNOK 35 Dohovoru znie:

Podmienky prijateľnosti

„1. Súd môže prejednávať vec až po vyčerpaní všetkých vnútroštátnych prostriedkov nápravy, podľa všeobecne uznávaných pravidiel medzinárodného práva, a v lehote šiestich mesiacov odo dňa, keď bolo prijaté konečné rozhodnutie.

2. Súd nebude posudzovať individuálnu sťažnosť predloženú podľa článku 34, ktorá je

a) anonymná, alebo

b) v podstate rovnaká ako sťažnosť posudzovaná Súdom už predtým, alebo ktorá je už predmetom iného medzinárodného vyšetrovacieho alebo zmierovacieho konania a neobsahuje žiadne nové relevantné skutočnosti.

3. Súd vyhlási za neprijateľnú každú individuálnu sťažnosť predloženú podľa článku 34, ktorú pokladá za nezlučiteľnú s ustanoveniami tohto Dohovoru alebo jeho protokolov, zjavne nepodloženú alebo za zneužívajúcu právo podať sťažnosť.

4. Súd odmietne každú sťažnosť, ktorú považuje za neprijateľnú podľa tohto článku. Môže tak rozhodnúť v ktoromkoľvek štádiu konania.”

a) vyčerpanie vnútroštátnych prostriedkov nápravy

Podľa judikatúry Súdu je účelom čl. 35 Dohovoru dať zmluvným štátom príležitosť predísť alebo napraviť porušenie práv Dohovoru, ktorých sa údajne dopustili, skôr, ako sú tieto tvrdenia predložené orgánom Dohovoru (napr. Hentrich proti Francúzsku, 1994, Remli proti Francúzsku, 1996). Štáty sa teda nemusia zodpovedať zo svojich činov pred medzinárodným orgánom skôr, ako mali príležitosť situáciu napraviť v rámci svojho vnútroštátneho právneho poriadku. Toto pravidlo je založené na predpoklade, predmetu čl. 13 Dohovoru – s ktorým je úzko prepojené – že vnútroštátny právny poriadok ponúka účinný prostriedok nápravy vo vzťahu k namietanému porušeniu. Toto pravidlo tak predstavuje dôležitý aspekt princípu, podľa ktorého má mechanizmus ochrany zriadený Dohovorom podporný charakter vo vzťahu k vnútroštátnym systémom garancie ľudských práv (Handside proti Spojenému kráľovstvu, 1976, Akdivar a ďalší proti Turecku, 1996). Sťažnosť, s ktorou sa chce určitá osoba obrátiť na Súd musí byť najskôr vznesená, aspoň pokiaľ ide o podstatu, pred príslušnými vnútroštátnymi orgánmi (Cardot proti Francúzsku, 1991).

Ustanovenia čl. 35 Dohovoru ukladajú povinnosť vyčerpania iba tých prostriedkov, ktoré sa vzťahujú k inkriminovanému porušeniu a zároveň sú pohotovo použiteľné a adekvátne. Musia existovať s dostatočným stupňom istoty nielen teoreticky, ale aj v praxi, bez čoho postrádajú požadovanú účinnosť a dostupnosť, žalovanému štátu prináleží, aby preukázal, že tieto podmienky sú splnené (Vernillo proti Francúzsku, 1991, vyššie uvedený Akdivar a ďalší, Daliova proti Francúzsku, 1998). Čl. 35 Dohovoru predpokladá rozdelenie dôkazného bremena. Vládi, ktorá namieta nevyčerpanie vnútroštátnych prostriedkov nápravy prináleží, aby Súd presvedčila,

DOHOVOR O OCHRANE ĽUDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÝCH SLOBÔD

že príslušný prostriedok bol v danom čase účinný a použiteľný tak teoreticky, ako aj v praxi, t. j. že bol dostupný, spôsobilý sťažovateľovi poskytnúť nápravu a dával mu primeranú nádej na úspech. Avšak, akonáhle je toto uskutočnené, je na sťažovateľovi, aby preukázal, že prostriedok na ktorý sa dovoľáva vláda, bol v skutočnosti použitý, alebo z nejakého dôvodu nebol s ohľadom na fakty a okolnosti prípadu ani adekvátny ani účinný, prípadne že ho určité mimoriadne okolnosti zbavovali povinnosti ho použiť (Akdivar a ďalší). Jedným z týchto dôvodov môže byť úplná pasivita štátnych orgánov voči závažným tvrdeniam, podľa ktorých sa štátni zamestnanci dopustili chýb alebo spôsobili ujmu, napríklad keď štátne orgány nepristúpia k žiadnemu riešeniu alebo neponúknu žiadnu pomoc. Za týchto podmienok možno povedať, že sa dôkazné bremeno znova presúva a že žalovanému štátu prináleží, aby preukázal, aké opatrenia prijal s ohľadom na rozsah a závažnosť odsudzovaných skutočností.

Súd uznal, že čl. 35 musí byť aplikovaný s určitou pružnosťou a bez nadmerného formalizmu (Cardot). Pripustil, že pravidlo vyčerpania vnútroštátnych prostriedkov nápravy nie je schopné automatickej aplikácie a nemá absolútny charakter. Pri kontrole jeho dodržiavania musí byť prihliadnuté k okolnostiam daného prípadu (Oosterwijck). To znamená, že Súd musí zobrať realistickým spôsobom do úvahy nielen prostriedky nápravy, ktoré teoreticky ponúka právny systém dotknutej zmluvnej strany, ale aj právny a politický kontext, v ktorom sú situované, rovnako ako osobné pomery sťažovateľov (Akdivar a ďalší).

Účinnosť opravných prostriedkov vo svetle rady, ktorú poskytol sťažovateľovi jeho právny poradca: Ak tento jednoznačne vyhlásil, že určitý opravný prostriedok nemá nádej na úspech je sťažovateľ všeobecne zbavený povinnosti ho vyčerpať. Naproti tomu, ak právny poradca vyjadrí iba pochybnosť o úspešnosti výsledku, musí sťažovateľ splniť podmienku vyčerpania opravných prostriedkov predpísanú článkom 35. ods. 1.

b) šesťmesačná lehota na podanie sťažnosti

Sťažnosť musí byť podaná na európsky súd v lehote šiestich mesiacov odo dňa, keď bolo prijaté konečné rozhodnutie. Toto ustanovenie Dohovoru má zabrániť tomu, aby boli Súdu predkladané sťažnosti namietajúce porušenie základných práv a slobôd po neobmedzene dlhú dobu po vynesení posledného vnútroštátneho rozhodnutia vo veci samej. Na margo tohoto ustanovenia uviedla bývalá Európska komisia pre ľudské práva: „Toto pravidlo ... určuje konkrétne časové vymedzenie kontroly dodržiavania ľudských práv uskutočňovanej orgánmi Dohovoru a súčasne signalizuje sťažovateľom i zmluvným stranám, že uplynutím tohoto obdobia už medzinárodná kontrola nie je možná.“

„Za dátum, odkedy sa Súd zoberá sťažnosťou sa všeobecne považuje dátum, kedy sa sťažovateľ po prvýkrát obrátil na Súd so svojim podaním obsahujúcim predmet jeho sťažnosti.“ V prípade, že právny poriadok žalovaného štátu neposkytuje proti namietanému konaniu, opomenutiu alebo rozhodnutiu orgánu štátu žiaden

DOHOVOR O OCHRANE ĽUDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÝCH SLOBÔD

účinný opravný prostriedok, sa deň takéhoto rozhodnutia, konania alebo opomenutia považuje za začiatok plynutia šesťmesačnej lehoty (rozhodnutie Súdu vo veci *Veznedarogu proti Turecku* z roku 1999: „V prípade absencie účinného vnútroštátneho prostriedku nápravy, šesťmesačná lehota začína plynúť od momentu namietaneho porušenia práva.”)

Judikatúra Súdu rozlišuje medzi účinnými a neúčinnými vnútroštátnymi opravnými prostriedkami. Povinnosť vyčerpania sa vzťahuje iba na účinné prostriedky nápravy, t.j. dostupné, spôsobilé ponúknuť sťažovateľovi nápravu jeho sťažnosti a poskytnúť rozumné vyhliadky na úspech.

c) anonymnosť sťažnosti

Sťažnosť nesmie byť anonymná. Súd odmietne sťažnosť ako anonymnú ak spisy prípadu neobsahujú žiadne informácie umožňujúce identifikovať osobu pisateľa.

d) v podstate rovnaká sťažnosť

Sťažnosť nesmie byť v podstate rovnaká ako sťažnosť posudzovaná Súdom už predtým, alebo ktorá je predmetom iného medzinárodného vyšetrovacieho alebo zmierovacieho konania a neobsahuje žiadne nové relevantné skutočnosti. Podľa judikatúry Súdu je sťažnosť „v podstate rovnaká” ak sú splnené nasledovné kritériá – identita strán, identita príčiny a identita predmetu sťažnosti.

Identita strán

Sťažnosti sú rovnaké ak je sťažnosť podaná v mene poškodeného a následne podá sťažnosť sám poškodený (alebo vice versa). O rovnakú sťažnosť nepôjde ak sa viacero poškodených cíti obeťou, aj keď sa odvolávajú na to isté konanie alebo opomenutie zo strany štátnych orgánov. Každý člen rodiny sa môže sťažovať na zásah do práva na rešpektovanie rodinného života (sťažnosť 499/59, rozhodnutie Komisie zo dňa 30. augusta 1959), viacero spoluobvinených môže namietat rovnaké porušenie článku 6, na zásah do vlastníckeho práva sa môže sťažovať majoritný akcionár akciovej spoločnosti ako aj samotná spoločnosť.

Identita predmetu sťažnosti

Za rovnaké nemôžu byť považované sťažnosti založené na rovnakých skutkových okolnostiach, týkajúce sa rovnakých osôb a líšiace sa iba v predmete. Pojem „predmet sťažnosti” nemožno vykladať príliš formálne. Nie je podstatné ktorého konkrétneho ustanovenia Dohovoru sa sťažovateľ dovoľáva. Súd aplikuje zásadu „*iura novit curia*” a necíti sa nijako viazaný právnymi argumentmi, ktoré uviedol sťažovateľ.

Identita príčiny

Pojem „príčina” v sebe zahŕňa skutkové okolnosti na ktorých je sťažnosť založená - udalosti konkretizované miestom a časom, ktoré spôsobili, že došlo k porušeniu práv sťažovateľa, to znamená konania alebo opomenutia pričítateľné žalovanému štátu.

DOHOVOR O OCHRANE ĽUDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÝCH SLOBÔD

e) *ratione personae*

To, či je sťažnosť oprávnenej osoby zlučiteľná s ustanoveniami Dohovoru podľa kritéria *ratione personae* závisí od odpovede na otázku, ktorý subjekt je oprávnený podať sťažnosť (aktívne legitimovaný subjekt) a koho môže žalovať za porušenie svojho základného práva alebo slobody garantovanej Dohovorom alebo jeho dodatkovými protokolmi (pasívne legitimovaný subjekt).

1. Aktívne legitimovaný subjekt

Sťažnosť na Súd môže podať ktorýkoľvek jednotlivец, mimovládna organizácia alebo skupina osôb, ktorá sa považuje za poškodenú v dôsledku porušenia práv priznaných Dohovorom.

Za mimovládne organizácie sa v zmysle judikatúry Súdu považujú súkromné organizácie - napríklad náboženské, odborové organizácie, médiá, obchodné spoločnosti, politická strana, atď. Pokiaľ ide o fyzické osoby patria medzi ne aj osoby neplnoleté a duševne choré.

Koncepcia obeť

V štádiu skúmania prijateľnosti sťažnosti Súd skúma, či je pravdepodobné, aby sa sťažovateľ cítil obeťou namietaného porušenia práv. Aby sťažovateľ mohol byť považovaný za poškodenú osobu musí existovať dostatočná príčinná súvislosť medzi ním a namietaným porušením Dohovoru (rozsudok Súdu v prípade *Eckle* z roku 1982).

■ oprávnená osoba priamo postihnutá

V zmysle judikatúry Súdu podmienku „poškodenej osoby“ spĺňa predovšetkým tá, ktorá bola konaním, opomenutím alebo rozhodnutím orgánu štátu priamo postihnutá. Súd neumožňuje jednotlivcom podávať *actio popularis* a sťažnosti voči zákonom *in abstracto* iba z toho dôvodu, že ich títo pokladajú za nesúladne s Dohovorom.

■ oprávnená osoba vystavená „riziku“ postihnutia

Koncepcia „priamej obeť“ ale nie je jediná, uplatnením ktorej sa naplní pojem „poškodená osoba“. Súd potvrdil koncepciu „poškodenej osoby“ aj u tých subjektov, ktoré nemohli s istotou preukázať, že utrpeli ujmu v dôsledku porušenia svojho práva garantovaného Dohovorom. V prípade *Klass v. SRN* z roku 1978 Súd uviedol: „Individuálna osoba môže za určitých podmienok tvrdiť, že je obeťou porušenia svojich práv, ku ktorým došlo v dôsledku samotnej existencie tajných opatrení alebo príslušnej legislatívy dovoľujúcej použitie tajných opatrení, bez toho, aby bolo potrebné dokázať, že takéto opatrenia boli voči sťažovateľom skutočne použité“. Pokiaľ ide o právnu úpravu, ktorá nie je tajná nie je podľa judikatúry Súdu potrebné dokázať jej priamu aplikáciu voči sťažovateľovi. Na naplnenie pojmu „poškodená osoba“ stačí existencia rizika byť potenciálne vystavený takejto aplikácii – jednotlivci sú oprávnení tvrdiť, že zákon ako taký porušuje ich práva, ak im hrozí, že bude mať na nich priamy vplyv, aj keď chýba individuálny krok jeho vykonania (rozsudok Súdu v prípade *Marckx*, 1979). Súd tiež poznamenal, že samotná existencia

DOHOVOR O OCHRANE ĽUDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÝCH SLOBÔD

právej úpravy môže nútiť sťažovateľa do neprijateľnej „Hobsonovej voľby“ – zdržať sa zakázaného správania alebo sa do neho zapojiť a riskovať tak uplatnenie zákona.

■ nepriama obeť

Súd za určitých okolností priznáva právo na podanie sťažnosti aj tým osobám, ktoré zo svojej iniciatívy namietajú porušenie Dohovoru vo vlastnom mene, aj keď k porušeniu práva došlo u inej osoby. V takomto prípade judikatúra Súdu vyžaduje, aby nepriama obeť spĺňala dve požiadavky a to: 1) musí existovať špecifická väzba osobného (rodinného ale i iného charakteru) k priamej obeti 2) v dôsledku porušenia Dohovoru voči priamej obeti musí nepriamej obeti vzniknúť ujma, na odstránení ktorej má eminentný záujem podmienený existenciou špecifickej väzby s priamou obeťou.

2. Pasívne legitimovaný subjekt

Zodpovednosť štátu podľa Dohovoru vzniká za konanie všetkých jeho orgánov, agentov a zamestnancov. Vo všeobecnosti platí, že štát nesie zodpovednosť za činnosť svojich zákonodarných, výkonných a súdnych orgánov. Aj konanie iných subjektov môže založiť zodpovednosť štátu za predpokladu, že im štát zverí výkon určitých právomocí štátnych orgánov, pokiaľ sú v rozsahu výkonu týchto právomocí „schopné“ porušovať základné ľudské práva a slobody garantované Dohovorom, prípadne jeho dodatkovými protokolmi.

Ak štát neprijal tzv. pozitívne opatrenia na zabezpečenie Dohovorom požadovanej ochrany, je založená jeho zodpovednosť aj za konania jednotlivcov vrátane nevládných organizácií (rozsudok Súdu vo veci X aY proti Holandsku z 26. marca 1985).

Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd výslovne neustanovuje pozitívny záväzok. Od 80. rokov orgány Rady Európy začali Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd uplatňovať podľa výkladu, že aj nezasahovanie, nečinnosť štátu, ktoré má za následok ignoráciu priznaných práv možno priradiť k formám porušenia Dohovoru. Pozitívny záväzok sa vo vyjadrení Európskej komisie najskôr objavil vo veci Van Oosterwijck v implicitnej podobe (1983) a onedlho ho sformuloval tento orgán aj explicitne. Stalo sa tak vo veci Young, James a Webster proti Spojenému kráľovstvu, keď Komisia uviedla: „Už je zrejmé, že okrem ochrany jednotlivca pred činnosťou štátu v Dohovore existujú aj ustanovenia, ktoré štáty zaväzujú chrániť práva jednotlivca pred činnosťou iných.“ Komisia v tejto veci tiež vyslovila, že štát je povinný prijať opatrenia, najmä v podobe zákona, zamerané na to, aby sa takým skutkom predišlo, alebo aby sa im zamedzilo. Pri určovaní, či pozitívny záväzok existuje, Európsky súd pre ľudské práva berie do úvahy „spravodlivú rovnováhu, ktorá sa má nastoliť medzi verejným záujmom a záujmami jednotlivca.“

f) *ratione materiae*

Namietané porušenie sa musí týkať práv uvedených v Dohovore a v dodatkových protokoloch k nemu.

DOHOVOR O OCHRANE ĽUDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÝCH SLOBÔD

Vo väčšine prípadov nevyvoláva posudzovanie tohto kritéria žiadne komplikácie. Režimu Dohovoru podliehajú len tie práva, ktorých garantovanie je zaručené riadnym a včasným „fungovaním“ štátnych orgánov, alebo iných orgánov zakladajúcich medzinárodnú zodpovednosť štátu. Práva, garancia ktorých závisí od ekonomických, prípadne iných faktorov pôsobiacich v žalovanom štáte v zásade režimu Dohovoru nepodliehajú.

Právo, ktoré nie je výslovne upravené v Dohovore, môže byť chránené nepriamo použitím niektorého iného práva v Dohovore výslovne uvedeného – napríklad – Dohovor neobsahuje žiadne ustanovenie, ktoré by garantovalo právo na pobyt v štáte, ktorého žiadateľ nie je štátnym príslušníkom, cudzinec má ale viaceré možnosti vo vzťahu k právu na vstup do takéhoto štátu a na pobyt v ňom. Jeho vyhostenie alebo extradícia sú zakázané, ak mu v krajine návratu hrozí, že bude vystavený zaobchádzaniu, ktoré je v rozpore s článkom 3 Dohovoru (zákaz mučenia, neľudského a ponižujúceho zaobchádzania alebo trestu), jeho vyhostenie alebo odmietnutie udelenia povolenia na pobyt môže byť zásahom do jeho práva na rešpektovanie súkromného života, prekážkou jeho vyhostenia môžu byť aj jeho práva na obhajobu, ktoré vyžadujú prítomnosť obvineného. Právo na priaznivé životné prostredie je považované za sociálne právo „druhej generácie“, ktorá nie je chránená Dohovorom. Napriek tomu, môžu mať hluk z lietadiel, dym zo spaľovne odpadu, toxické emisie z chemickej továrne za následok porušenie práva na rešpektovanie súkromného života (článok 8 Dohovoru) a v extrémnych prípadoch dokonca porušenie článku 3.

Najťažšie otázky v súvislosti so zlučiteľnosťou sťažnosti ratione materiae s Dohovorom vznikajú pri sťažnostiach na porušenie článku 6 Dohovoru pri interpretácii pojmov „trestné obvinenie“ a „občianske práva alebo záväzky“. V judikatúre Súdu boli ako „občianske“ posudzované mnohé práva, ktoré sú vo vnútroštátnych právnych poriadkoch kvalifikované ako verejnoprávne subjektívne práva (dávky nemocenského a sociálneho poistenia, vrátane práva na sociálnu pomoc). V novej judikatúre ide Súd ešte ďalej a posudzuje ako „občianske“ aj práva vyslovene verejnoprávnej povahy ak majú osobný a majetkový charakter.

g) ratione loci

K namietanému porušeniu práv garantovaných Dohovorom a jeho dodatkovými protokolmi musí dôjsť na území pod zvrchovanosťou zmluvnej strany Dohovoru. Skutočnosť, že Dohovor je aplikovateľný iba na územiach svojich zmluvných strán neznamená, že štátu nevzniká zodpovednosť aj za akty svojich štátnych orgánov uskutočnené mimo jeho štátneho územia (konanie funkcionárov nemeckého veľvyslanectva v Maroku založilo zodpovednosť SRN – sťažnosť 1611/62, Turecko bolo brané na zodpovednosť za konanie svojich ozbrojených síl počas invázie na Cypre – sťažnosti 6780/74, 6950/75). Na svojom území ale štát zodpovedá len za konania svojich a nie cudzích orgánov iného štátu alebo medzinárodnej organizácie.

h) *ratione temporis*

V súlade so všeobecne uznávanými pravidlami medzinárodného práva sa Dohovor vzťahuje iba na také konania zmluvných strán, ku ktorým došlo po okamihu jeho vstupu do platnosti voči nim. V sťažnosti podanej proti Slovenskej republike sa možno sťažovať len na také porušenie ľudských práv ku ktorému došlo po 18. marci 1992, t. j. po dni kedy sa ČSFR stala zmluvnou stranou Dohovoru. Ak by sťažovateľ vo svojej sťažnosti namietal porušenie ľudských práv, ku ktorému došlo pred týmto dátumom, Súd sa bude takouto sťažnosťou zaoberať len vtedy, ak namietané porušenie trvalo, resp. trvá po 18. marci 1992.

i) *zjavne nepodložená sťažnosť*

Nedostatok vecného základu sťažnosti sa môže týkať jednak nedostatku dôkazov o namietanom porušení práva, ako aj nedostatku „právneho argumentu“. V prvom prípade ide o povinnosť sťažovateľa doložiť dôkazy o skutočnostiach, ktoré vo svojej sťažnosti uvádza. V druhom prípade bývajú právne argumenty sťažovateľov často neopodstatnené, pretože výkladu Dohovoru prikladajú význam, ktorý objektívne nemá. Predložené dôkazy a tvrdenia majú Súdu poskytnúť odpoveď na otázku, či k porušeniu Dohovoru namietaným spôsobom mohlo dôjsť. Sťažnosť by mala byť podľa judikatúry Súdu vyhlásená za neprijateľnú ako zjavne nepodložená jedine vtedy, ak jej predbežné posúdenie „neodhaľuje“ žiadnu existenciu porušenia Dohovoru.

j) *zneužitie práva na podanie sťažnosti*

Za zneužitie práva na podanie sťažnosti možno podľa judikatúry Súdu považovať situácie, keď sú pisatelia sťažností vedení výlučne politickými motívmi, propagandou, získaním publicity avšak bez toho, že by chceli svoju vec riešiť pred Súdom. Ďalším dôvodom môže byť správanie sťažovateľa voči Súdu – neposkytnutie súčinnosti, ak bolo treba v stanovenej lehote doplniť sťažnosť poskytnutím vyžiadanych informácií, vysvetlení, dokumentov, zavádzanie Súdu poskytnutím falošných a skreslených údajov, atď. Súd hodnotí za zneužitie práva na podávanie sťažností aj používanie provokačných, urážlivých alebo osočujúcich výrazov a hodnotení uvedených v sťažnosti na adresu Súdu alebo žalovaného štátu.

4. NIEKTORÉ DÔLEŽITÉ USTANOVENIA Rokovacieho poriadku Súdu

Všeobecné pravidlá

PRAVIDLO 31

(Možnosť čiastkovej derogácie)

Ustanovenia tejto časti nebránia Súdu aby sa, v prípade že je to účelné, po konzultácii so stranami od nich uchýlil pri posudzovaní konkrétnej veci.

PRAVIDLO 32

(Praktické usmernenia)

Predseda Súdu môže vydať praktické usmernenia najmä v takých záležitostiach, ako sú účasť na pojednávaníach a predkladanie písomných podaní a iných dokumentov.

PRAVIDLO 33

(Verejnosť konania)

1. Pojednávanie je verejné, pokiaľ v súlade s odsekom 2 tohto pravidla, komora výnimočne nerozhodne inak z vlastného podnetu alebo na žiadosť strany, alebo ktorejkoľvek dotknutej osoby.

2. Tlač a verejnosť môžu byť vylúčené z celého pojednávania alebo z jeho časti v záujme morálky, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, ak si to vyžaduje záujem maloletých alebo ochrany súkromného života strán, alebo v prísne nevyhnutnom rozsahu, ak by zverejnenie podľa názoru Súdu mohlo za mimoriadnych okolností poškodiť záujmy spravodlivosti.

3. Po registrácii sťažnosti sú pre verejnosť prístupné všetky dokumenty uložené v Kancelárii Súdu s výnimkou tých, ktoré boli uložené v rámci rokovaní o zmieri, tak ako to upravuje pravidlo 62, ak predseda komory z dôvodov uvedených v odseku 2 tohto pravidla nerozhodne inak z vlastného podnetu alebo na žiadosť strany, alebo ktorejkoľvek dotknutej osoby.

4. Každá žiadosť o dôvernosť podaná podľa odseku 1 alebo 3 tohto pravidla musí byť zdôvodnená a musí upresniť, či pojednávanie alebo dokumenty, podľa toho, o aký prípad ide, majú byť neprístupné verejnosti úplne alebo čiastočne.

PRAVIDLO 34

(Používanie jazykov)

1. Úradnými jazykmi Súdu sú angličtina a francúzština.

2. Pred prijatím rozhodnutia o prijateľnosti sťažnosti sa celá komunikácia so sťažovateľmi, ako aj ich podania podľa článku 34 Dohovoru alebo podania ich zástupcov uskutočňujú, ak nie v jednom z úradných jazykov Súdu, tak v jednom z úradných jazykov zmluvných strán.

3. (a) Celá komunikácia so sťažovateľmi, ako aj ich podania alebo podania ich

DOHOVOR O OCHRANE ĽUDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÝCH SLOBÔD

zástupcov pri pojednávaní, alebo potom, ako bola vec vyhlásená za prijatú, sa uskutočňujú v jednom z úradných jazykov Súdu, pokiaľ predseda komory nepovolí, aby sa naďalej používal úradný jazyk zmluvnej strany.

(b) Ak sa udelí takéto povolenie, tajomník urobí vhodné kroky na zabezpečenie ústneho a písomného prekladu stanovísk alebo vyhlásení sťažovateľa.

4. (a) Všetka komunikácia so Zmluvnými stranami a ich podania alebo podania tretích strán sa uskutočňuje v jednom z úradných jazykov Súdu. Predseda komory môže povoliť použitie iného ako úradného jazyka.

(b) Ak sa udelí takéto povolenie, strana, ktorá oň požiadala, je zodpovedná za zabezpečenie prekladu a za úhradu nákladov na tlmočenie alebo za preklad do angličtiny alebo do francúzštiny ňou prezentovaných ústnych argumentov alebo písomných stanovísk.

5. Predseda komory môže vyzvať dotknutú zmluvnú stranu, aby zabezpečila preklad svojich písomných stanovísk do úradného jazyka alebo v úradnom jazyku tejto strany, aby uľahčila sťažovateľovi porozumieť týmto podaniam.

6. Každý svedok, znalec alebo iná osoba predstupujúca pred Súd môže používať svoj jazyk, ak dostatočne neovláda niektorý z dvoch úradných jazykov. V takom prípade tajomník urobí vhodné kroky na zabezpečenie tlmočenia alebo prekladu.

PRAVIDLO 35

(Zastúpenie zmluvných strán)

Zmluvné strany sú zastúpené zástupcami (agentmi), ktorí môžu využívať pomoc advokátov a poradcov.

PRAVIDLO 36

(Zastúpenie sťažovateľov)

1. Osoby, mimovládne organizácie alebo skupiny jednotlivcov môžu spočiatku podávať sťažnosti podľa článku 34 Dohovoru samy alebo prostredníctvom zástupcov vymenovaných podľa odseku 4 tohto pravidla.

2. Po notifikácii sťažnosti dotknutej zmluvnej strane podľa pravidla 54 ods. 3 písm. b) predseda komory môže nariadiť, aby bol sťažovateľ zastúpený v súlade s odsekom 4 tohto pravidla.

3. Sťažovateľ musí byť takto zastúpený na každom pojednávaní, o ktorom rozhodne komora alebo v konaní, ktoré nasleduje po rozhodnutí o vyhlásení sťažnosti za prijateľnú, kým nerozhodne inak predseda komory.

4. (a) Zástupcom sťažovateľa musí byť advokát oprávnený na výkon činnosti v niektorej zo zmluvných strán s pobytom v niektorej zo zmluvných strán alebo ktorákoľvek iná osoba schválená predsedom komory.

b) Predseda komory môže tam, kde by inak zastúpenie bolo povinné, povoliť sťažovateľovi, aby sám prezentoval svoju vec s výhradou, že ak by to bolo potrebné, využije pomoc advokáta alebo iného schváleného zástupcu.

c) Za mimoriadnych okolností a v ktoromkoľvek štádiu konania predseda komory môže tam, kde sa nazdáva, že to okolností alebo správanie advokáta alebo inej

DOHOVOR O OCHRANE ĽUDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÝCH SLOBÔD

osoby menovanej podľa predchádzajúcich odsekov to umožňujú, nariadiť, že títo nesmú viac zastupovať sťažovateľa a že sťažovateľ si musí nájsť náhradného zástupcu.

5. Advokát alebo iný schválený zástupca, alebo sťažovateľ, pokiaľ chce sám prezentovať svoju vec, musí primerane ovládať jeden z úradných jazykov Súdu. Predseda komory však môže povoliť použitie iného jazyka ako úradného jazyka podľa pravidla 34 ods. 3.

PRAVIDLO 37

(Komunikácia, oznámenia a predvolania)

1. Komunikácia a oznámenia adresované zástupcom (agentom) alebo advokátom strán sa považujú za adresované stranám.

2. Ak je Súd názoru, že je potrebné v súvislosti s akoukoľvek komunikáciou, notifikáciou alebo predvolaním adresovaným inej osobe, ako sú agenti alebo advokáti strán, dostať pomoc od vlády štátu, na ktorého území má mať takáto komunikácia, oznámenie alebo predvolanie účinnosť, predseda Súdu sa obráti, v záujme dosiahnutia potrebnej plynulosti priamo na túto vládu.

3. To isté pravidlo sa použije, ak si Súd želá vykonať alebo organizovať vykonanie vyšetrovania na mieste s cieľom zistiť skutkový stav alebo získať dôkazy alebo ak nariadi, aby predstúpila osoba s pobytom na tomto území alebo prechádzajúca týmto územím.

PRAVIDLO 38

(Písomné konanie)

1. Žiadne písomné stanoviská alebo iné dokumenty nesmú byť predložené po termíne stanovenom predsedom komory alebo sudcom spravodajcom, podľa toho, o aký prípad ide, v súlade s týmto Rokovacím poriadkom. Žiadne písomné stanoviská alebo iné dokumenty predložené po termíne alebo v rozpore s praktickým usmerením vydaným podľa pravidla 32 nesmú byť zaradené do súdneho spisu ak predseda komory nerozhodne inak.

2. Na účel sledovania termínu spomenutého v odseku 1 tohto pravidla sa za rozhodujúci dátum považuje potvrdený dátum odoslania dokumentu alebo ak neexistuje, skutočný deň jeho prijatia v Kancelárii Súdu.

PRAVIDLO 39

(Predbežné opatrenia)

1. Komora alebo, ak je to vhodné, jej predseda môže nariadiť stranám na návrh strany alebo inej dotknutej osoby alebo z vlastného podnetu akékoľvek predbežné opatrenie, ktoré by sa malo podľa jeho názoru prijať v záujme strán alebo riadneho priebehu konania pred komorou.

2. O takých opatreniach bude informovaný Výbor ministrov.

3. Komora môže od strán vyžadovať informácie o akejkoľvek otázke súvisiacej s vykonaním každého predbežného opatrenia ktoré nariadila.

DOHOVOR O OCHRANE ĽUDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÝCH SLOBÔD

PRAVIDLO 40

(Naliehavé oznámenie sťažnosti)

V naliehavom prípade tajomník môže s povolením predsedu komory bez toho, aby iné procesné úkony utrpeli ujmu, akýmikoľvek dostupnými prostriedkami informovať sťažnosťou dotknutú Zmluvnú stranu o podaní sťažnosti a o jej podstate.

PRAVIDLO 41

(Prednosť veci)

Komora sa zaoberá sťažnosťami v poradí, v akom sú pripravené na preskúmanie. Môže však dať prednosť niektorej konkrétnej sťažnosti.

PRAVIDLO 44

(Vyčiarknutie a opätovné zaradenie do zoznamu)

1. Ak sťažujúca sa zmluvná strana oznámi tajomníkovi svoj úmysel nepokračovať v konaní o veci, komora môže vyčiarknuť sťažnosť zo zoznamu Súdu podľa článku 37 Dohovoru, ak s takýmto ukončením súhlasí druhá zmluvná strana alebo sťažnosťou dotknutá strana.

2. Rozhodnutie o vyčiarknutí sťažnosti, ktorá bola vyhlásená za prijateľnú sa vydáva vo forme rozsudku. Predseda komory zašle rozsudok potom ako sa stal právoplatný Výboru ministrov, aby mu umožnil dohliadať v súlade s článkom 46 ods. 2 Dohovoru nad výkonom a inými záväzkami, ktoré môžu súvisieť so skončením, zmierom alebo vyriešením záležitosti.

3. Ak bola sťažnosť vyčiarknutá, trovy konania hradí Súd. Ak sú priznané trovy v rozhodnutí o vyčiarknutí sťažnosti, ktorá nebola vyhlásená za prijateľnú, predseda komory zašle toto rozhodnutie Výboru ministrov.

4. Súd môže opätovne zaradiť sťažnosť do svojho zoznamu, ak je názoru, že taký postup ospravedlňujú mimoriadne okolnosti.

ZAČATIE KONANIA

PRAVIDLO 45

(Podpisy)

1. Každá sťažnosť podľa článkov 33 a 34 Dohovoru musí byť predložená písomne a musí byť podpísaná sťažovateľom alebo jeho zástupcom.

2. Ak sťažnosť podáva mimovládna organizácia alebo skupina osôb, musí byť podpísaná osobami, ktoré majú právomoc zastupovať túto organizáciu alebo skupinu. Príslušná komora alebo výbor dorieši každú otázku o tom, či osoby, ktoré podpísali sťažnosť, majú takú právomoc.

3. Ak sú sťažovatelia zastúpení v súlade s Pravidlom 36, ich zástupcovia musia priložiť plnú moc alebo písomné splnomocnenie konať.

PRAVIDLO 47

(Obsah individuálnej sťažnosti)

1. Každá sťažnosť podľa článku 34 Dohovoru musí byť podaná na tlačive sťažnosti, ktoré poskytne Kancelária Súdu, ak predseda príslušnej sekcie nerozhodne inak. Musí obsahovať

a) meno, dátum narodenia, štátne občianstvo, pohlavie, zamestnanie a adresu sťažovateľa;

b) meno, zamestnanie a adresu zástupcu, ak existuje;

c) meno zmluvnej strany alebo strán, proti ktorým smeruje sťažnosť;

d) stručné vyhlásenie o skutkovom stave;

e) stručné vyhlásenie o údajnom porušení (porušeníach) Dohovoru s príslušnými dôvodmi;

f) stručné vyhlásenie o tom, že sťažovateľ splnil podmienky prijateľnosti (vyčerpanie domácich prostriedkov nápravy a pravidlo o šesťmesačnej lehote) uvedené v článku 35 ods. 1 Dohovoru a

g) predmet sťažnosti, ako aj všeobecné uvedenie akýchkoľvek požiadaviek na spravodlivé zadostučinenie, ktoré sťažovateľ chce urobiť podľa článku 41 Dohovoru, musí byť doplnená aj o

h) kópie príslušných dokumentov, najmä rozhodnutí, súdnych alebo iných, ktoré sa týkajú predmetu sťažnosti.

2. Sťažovatelia ďalej musia

a) poskytnúť informácie, konkrétne dokumenty a rozhodnutia uvedené v odseku 1 písm. h) tohto pravidla, z ktorých je zrejmé, že boli splnené podmienky prijateľnosti (vyčerpanie domácich prostriedkov nápravy a pravidlo o šesťmesačnej lehote) uvedené v článku 35 ods. 1 Dohovoru, a

b) uviesť, či predložili svoju sťažnosť v rámci iného medzinárodného vyšetrovacieho alebo zmierovacieho konania.

3. Sťažovatelia, ktorí si neželajú zverejniť svoju totožnosť, uvedú toto želanie a musia predložiť vyhlásenie o dôvodoch odklonu od všeobecného pravidla verejného prístupu k informáciám v konaní pred Súdom. Predseda komory môže schváliť ich anonymnosť vo výnimočných a riadne zdôvodnených prípadoch.

4. Nesplnenie požiadaviek uvedených v odsekoch 1 a 2 tohto pravidla môže mať za následok, že Súd sťažnosť nezaregistruje a nepreskúma.

5. Za dátum podania sťažnosti sa ako všeobecné pravidlo bude považovať dátum prvej komunikácie so sťažovateľom, v ktorej uviedol, hoci len súhrnne, predmet sťažnosti. Súd v záujme vecí však môže rozhodnúť, že za dátum podania sťažnosti sa bude považovať iný dátum.

6. Sťažovatelia musia informovať Súd o akejkoľvek zmene adresy a o všetkých okolnostiach vzťahujúcich sa na sťažnosť.

DOHOVOR O OCHRANE ĽUDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÝCH SLOBÔD

PRAVIDLO 49

(Individuálne sťažnosti)

1. Ak je sťažnosť podaná podľa článku 34 Dohovoru, predseda sekcie, ktorej bola vec pridelená, určí niektorého sudcu za sudcu spravodajcu, ktorý sťažnosť preskúma.

2. V rámci preskúmania sťažnosti sudcovia spravodajcovia

a) môžu požiadať strany, aby v určenom čase predložili akékoľvek informácie, dokumenty alebo iné materiály, ktoré považujú za relevantné;

b) musia s výhradou usmernenia predsedu sekcie o tom, že vec má byť posúdená komorou, rozhodnúť, či sťažnosť posúdi výbor alebo komora.

3. Ak vec posudzuje výbor v súlade s článkom 28 Dohovoru, správa sudcu spravodajcu musí obsahovať

a) krátke vyhlásenie o skutkovom stave;

b) krátke vyhlásenie o dôvodoch podporujúcich návrh na vyhlásenie sťažnosti za neprijateľnú alebo na jej vyčiarknutie zo zoznamu.

4. Ak vec posudzuje komora podľa článku 29 ods. 1 Dohovoru, správa sudcu spravodajcu musí obsahovať

a) vyhlásenie o skutkovom stave, vrátane všetkých informácií získaných podľa odseku 2 tohto pravidla;

b) uvedenie otázok, ktoré sťažnosť nastoľuje v súvislosti s Dohovorom,

c) návrh týkajúci sa prijateľnosti a akýchkoľvek iných krokov, ktoré treba spraviť, spolu, ak je to potrebné, s predbežným stanoviskom k podstate sťažnosti.

5. Potom, ako bola sťažnosť podaná podľa článku 34 Dohovoru vyhlásená za prijatú, sudca spravodajca predkladá také správy, návrhy a dokumenty, ktoré môžu komore napomôcť vykonávať jej funkcie.

A. KONANIE O PRIJATEĽNOSTI

Individuálne sťažnosti

PRAVIDLO 54

(Konanie pred komorou)

1. Na porade komora vezme do úvahy správu predloženú sudcom spravodajcom podľa pravidla 49 ods. 4.

2. Komora môže ihneď vyhlásiť sťažnosť za neprijateľnú alebo ju vyčiarknuť zo zoznamu sporov vedených pred Súdom.

3. V inom prípade, komora rozhodnutím môže

a) požiadať strany, aby predložili akékoľvek informácie o skutkových okolnostiach, dokumenty alebo iné materiály, ktoré považuje za relevantné;

b) oznámiť sťažnosť žalovanej zmluvnej strane a vyzvať ju, aby predložila písomné stanovisko k sťažnosti;

DOHOVOR O OCHRANE ĽUDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÝCH SLOBÔD

c) vyzvať strany, aby predložili ďalšie písomné stanoviská.

4. Pred rozhodnutím o prijateľnosti sťažnosti, komora môže na základe požiadania strán alebo z vlastného podnetu rozhodnúť o uskutočnení ústneho konania. V takom prípade, ak komora nerozhodne výnimočne inak, strany budú vyzvané, aby sa venovali aj otázkam týkajúcim sa podstaty sťažnosti.

5. Predseda komory vytýči konanie vrátane termínov pre každé rozhodnutie, ktoré má komora prijať podľa odsekov 3 a 4 tohto pravidla.

Konanie po prijatí sťažnosti

PRAVIDLO 59

(Individuálne sťažnosti)

1. Po tom, ako komora rozhodla o prijatí sťažnosti podanej podľa článku 34 Dohovoru, môže vyzvať strany, aby predložili ďalšie dôkazy a písomné stanoviská.

2. Ústne konanie o podstate sťažnosti sa uskutoční, ak tak komora rozhodne z vlastného podnetu alebo ak o to požiadajú jedna zo strán, za podmienky, že sa neuskutočnilo ústne konanie o podstate sťažnosti už v etape rozhodovania o prijateľnosti podľa pravidla 54 ods. 4. Komora však výnimočne môže rozhodnúť, že vzhľadom na výkon svojich právomocí, ktoré má podľa článku 38 ods. 1 písm. a) Dohovoru, si nevyžaduje, aby sa uskutočnilo ústne konanie.

3. Predseda komory vytýči, ak je to vhodné, písomné a ústne konanie.

4. Na porade komora vezme do úvahy všetky správy, návrhy a iné dokumenty, ktoré sudca spravodajca predloží podľa pravidla 49 ods. 5.

PRAVIDLO 60

(Požiadavky na spravodlivé zadosťučinenie)

1. Každá požiadavka na spravodlivé zadosťučinenie, ktorú môže nastoliť zmluvná strana alebo sťažovateľ podľa článku 41 Dohovoru, musí byť uvedená, ak predseda komory nenariadi inak, v písomnom stanovisku k podstate sťažnosti, alebo ak takéto písomné stanovisko nie je predložené, v osobitnom dokumente predloženom nie neskôr ako dva mesiace po rozhodnutí, na ktorého základe bola sťažnosť prijatá.

2. Musí sa predložiť podrobný rozpis všetkých požiadaviek spolu s príslušnými podpornými dokumentmi alebo voucher, pričom ak chýbajú, komora môže odmietnuť požiadavku ako celok alebo niektorú jej časť.

3. Komora môže kedykoľvek v priebehu konania vyzvať ktorúkoľvek stranu, aby predložila vyjadrenie k požiadavke na spravodlivé zadosťučinenie.

PRAVIDLO 61

(Intervencia tretej strany)

1. Rozhodnutie o vyhlásení sťažnosti za prijateľnú bude prostredníctvom tajomníka oznámené ktorejkoľvek zmluvnej strane, ktorej občan je sťažovateľom vo veci, ako aj žalovanej zmluvnej strane alebo zmluvným stranám podľa pravidla 56 ods. 2.

DOHOVOR O OCHRANE ĽUDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÝCH SLOBÔD

2. Ak sa zmluvná strana usiluje o využitie svojho práva na predloženie písomného vyjadrenia alebo na účasť v ústnom konaní podľa článku 36 ods. 1 Dohovoru, predseda komory vytýči ďalšie konanie.

3. V súlade s článkom 36 ods. 2 Dohovoru, predseda komory môže v záujme riadneho priebehu spravodlivosti vyzvať alebo priznať ktorémukoľvek zmluvnému štátu, ktorý nie je účastníkom konania, alebo ktorejkoľvek dotknutej osobe, ktorá nie je sťažovateľom, možnosť predloženia písomných pripomienok alebo vo výnimočných prípadoch možnosť zúčastniť sa na ústnom konaní. Požiadavky na priznanie na tento účel sa musia riadne zdôvodniť a predložiť v jednom z oficiálnych jazykov v primeranom čase po vytýčení písomného konania.

4. Každé vyzvanie alebo priznanie uvedené v odseku 3 tohto pravidla bude podliehať podmienkam vrátane termínov, ktoré stanoví predseda komory. Ak sa tieto podmienky nedodržia, predseda môže rozhodnúť o nezarazení pripomienok do súdneho spisu.

5. Písomné pripomienky predložené v súlade s týmto pravidlom sa musia predložiť v jednom z oficiálnych jazykov okrem prípadov, keď bol udelený súhlas s použitím iného jazyka podľa pravidla 34 ods. 4. Budú postúpené prostredníctvom tajomníka stranám sporu, ktoré budú oprávnené za podmienok vrátane termínov stanovených predsedom komory na ne odpovedať v predloženom písomnom stanovisku.

PRAVIDLO 62

(Priateľské urovanie)

1. Po tom, ako bola sťažnosť vyhlásená za prijateľnú, tajomník, ktorý koná na základe inštrukcií komory alebo jej predsedu, vstúpi do kontaktu so stranami s cieľom zabezpečiť priateľské urovanie (zmier) vo veci v súlade s článkom 38 ods. 1 písm. b) Dohovoru. Komora urobí všetky vhodné kroky na uľahčenie takéhoto urovnania.

2. V súlade s článkom 38 ods. 2 Dohovoru priateľské urovanie musí byť dôverné a nesmie byť na ujmu argumentácie strán v sporovom konaní. V sporovom konaní sa nemožno odvolávať ani spoliehať na žiadne písomné alebo ústne vyjadrenia a žiadne ponuky alebo ústupky, ktoré boli urobené v rámci pokusu zabezpečiť priateľské urovanie.

3. Ak je komora informovaná tajomníkovom, že strany sa dohodli na priateľskom urovaní, vyčiarkne vec zo zoznamu Súdu v súlade s pravidlom 44 ods. 2 po tom, ako si overí, že urovanie sa dosiahlo na základe rešpektovania ľudských práv, tak ako sú definované v Dohovore a Protokoloch k nemu.

Ústne konanie

PRAVIDLO 64

(Neúčasť na ústnom konaní)

Ak sa strana bez dostatočného zdôvodnenia nezúčastní na ústnom konaní, komora môže napriek tomu pokračovať v konaní za predpokladu, že takýto postup je v súlade s riadnym priebehom spravodlivosti.

DOHOVOR O OCHRANE ĽUDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÝCH SLOBÔD

PRAVIDLO 69

(Neospravedlivená neúčast', odmietnutie poskytnúť dôkazy alebo falošné dôkazy)

Ak sa svedok alebo ktorákoľvek iná osoba, ktorá bola riadne predvolaná, bez riadneho dôvodu nedostaví alebo odmietne poskytnúť dôkazy, tajomník na základe požiadania predsedu komory musí o tom informovať zmluvnú stranu, pod ktorej právomocou sa nachádza svedok alebo iná osoba. Toto ustanovenie sa použije aj vtedy, ak svedok alebo znalec porušil podľa názoru komory prísahu alebo slávnostné vyhlásenie uvedené v pravidle 66.

Rozsudky

PRAVIDLO 75

(Postup pri spravodlivom zadost'učinení)

1. Ak komora zistí že došlo k porušeniu Dohovoru alebo Protokolov k nemu, v tom istom rozsudku stanoví postup o použití článku 41 Dohovoru, ak o tejto otázke, nastolenej v súlade s pravidlom 60, možno rozhodnúť; ak táto otázka ešte nie je pripravená na to, aby o nej bolo rozhodnuté, komora celú otázku alebo jej časť odročí na neskôr a vytýči ďalší postup.

2. Na účel postupu podľa článku 41 Dohovoru komora bude zložená, ako je to len možné, z tých sudcov, ktorí zasadali pri posudzovaní podstaty sťažnosti. Ak nie je možné ustanoviť pôvodnú komoru, predseda Súdu doplní alebo vytvorí komoru žrebovaním.

3. Komora môže pri priznaní spravodlivého zadost'učinenia podľa článku 41 Dohovoru nariadiť, že ak k vyplateniu nedôjde v stanovenom termíne, budú musieť byť vyplatené úroky z akejkoľvek sumy, ktorá bola priznaná.

4. Ak je Súd informovaný, že sa dosiahla dohoda medzi poškodenou stranou a zodpovednou zmluvnou stranou, overí si, či je táto dohoda vyvážená, a ak zistí, že dohoda je vyvážená, vyčiarkne vec zo zoznamu v súlade s pravidlom 44 ods. 2.

PRAVIDLO 79

(Žiadosť o výklad rozsudku)

1. Strana môže požiadať o výklad rozsudku v lehote do jedného roka od doručenia rozsudku.

2. Žiadosť sa predkladá Kancelárii. V žiadosti je presne uvedený bod alebo body operatívnej časti rozsudku, ktorých sa požiadavka na výklad týka.

3. Pôvodná komora môže z vlastného podnetu odmietnuť žiadosť na základe toho, že neexistuje riadny dôvod posudzovať ju. Ak nie je možné ustanoviť pôvodnú komoru, predseda Súdu doplní alebo vytvorí komoru žrebovaním.

4. Ak komora nezamietne žiadosť, tajomník ju zašle druhej strane alebo stranám a vyzve ich, aby predložili písomné stanovisko v termíne stanovenom predsedom komory. Predseda komory musí tiež vytýčiť dátum ústneho konania, ak komora rozhodne, že sa uskutoční. Komora rozhodne rozsudkom.

PRAVIDLO 80

(Žiadosť o revíziu rozsudku)

1. Strana môže v prípade odhalenia niektorej skutočnosti, ktorá by svojou povahou mala rozhodujúci vplyv a ktorá nebola Súdu známa v čase, keď bol vydaný rozsudok, a ktorá nemohla byť primerane známa tejto strane, požiadať Súd v lehote do šiestich mesiacov po tom, ako strana získala poznatky o tejto skutočnosti, o jeho revíziu.

2. V žiadosti musí byť uvedený rozsudok, o ktorého revíziu sa žiada, a informácie potrebné na preukázanie toho, že žiadosť spĺňa podmienky zakotvené v odseku 1 tohto pravidla. K žiadosti musia byť priložené kópie všetkých podporných dokumentov. Žiadosť a podporné dokumenty sa predkladajú Kancelárii.

3. Pôvodná komora môže z vlastného podnetu odmietnuť žiadosť na základe toho, že neexistuje riadny dôvod posudzovať ju. Ak nie je možné ustanoviť pôvodnú komoru, predseda Súdu doplní alebo vytvorí komoru žrebovaním.

4. Ak komora nezamietne žiadosť, tajomník ju zašle druhej strane alebo stranám a vyzve ich aby predložili písomné stanovisko v termíne stanovenom predsedom komory. Predseda komory musí tiež vytýčiť dátum ústneho konania, ak komora rozhodne, že sa uskutoční. Komora rozhodne rozsudkom.

5. SŤAŽNOSTI OBČANOV SR v konaní pred Európskym súdom pre ľudské práva

Od vzniku SR v roku 1993 k 30. júnu 2001 bolo vláde SR oficiálne oznámených 84 sťažností. Počet oznámených sťažností predstavuje necelých 10 % z celkového počtu sťažností podaných proti SR.

I. Stav vo vybavovaní sťažností k 10. 8. 2001

***Spolu notifikovaných sťažností:
(vrátane od sudcu spravodajcu)*** **84**

Skončené veci:

a) Neprijaté	5
- nezistené porušenie	1
- nevyčerpanie vnútoroštátnych prostriedkov	7
b) Vyčiarknutie – zmier	6
c) Porušenie	1
d) Vyčiarknutie – sťažovateľ stiahol sťažnosť	1
e) Vyčiarknutie – smrť sťažovateľa	9
f) Vyčiarknutie – sťažovateľ nekonal	

S p o l u **30**

Neskončené veci:

a) Výbor ministrov – sledovanie výkonu rozsudkov:	
- rozsudok – porušenie	5
- rozsudok – zmier	3
b) Meritum –skúmanie podstaty sťažnosti Súdom:	5
c) Prijateľnosť –skúmanie prijateľnosti sťažnosti Súdom:	41

S p o l u **54**

II. Analýza sťažností

Sťažovatelia najčastejšie (65 krát) namietajú porušenie článku 6 Dohovoru (právo na spravodlivé súdne konanie). Sťažujú sa predovšetkým na porušenie jednotlivých práv garantovaných odsekom 1 tohto článku – namietajú neverejné prerokovanie vecí, nespravodlivé prejednanie vecí (25 krát), zaujatosť sudcu alebo súdu, nedostatok prístupu k tribunálu zriadeného na základe zákona, ale predovšetkým neprimeranú dĺžku konania (až 38 krát).

DOHOVOR O OCHRANE ĽUDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÝCH SLOBÔD

Sťažovatelia ďalej namietajú porušenie článku 1 Protokolu č. 1 k Dohovoru (ochrana majetku) (25 krát); článku 13 Dohovoru (efektívny prostriedok nápravy) (16 krát); článku 8 Dohovoru (právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života) (11 krát); článku 10 Dohovoru (sloboda vyjadrovania) (10 krát); článku 14 Dohovoru (zákaz diskriminácie) (9 krát); článku 3 Dohovoru (zákaz mučenia – v sťažnostiach ide o údajné neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie) a článku 5 Dohovoru (právo na slobodu a bezpečnosť) (5 krát); článok 17 (zákaz zneužitia práv) a článku 1 Dohovoru (povinnosť rešpektovať ľudské práva) (3 krát); článku 7 Dohovoru (uloženie trestu výlučne na základe zákona) (2 krát); článku 9 Dohovoru (sloboda myslenia, svedomia a náboženstva), článku 11 Dohovoru (sloboda zhromažďovania a spolčovania) a článku 2 Protokolu č. 4 k Dohovoru (sloboda pohybu).

Sťažovatelia v sťažnosti spravidla namietajú porušenie viac ako jedného článku Dohovoru, resp. porušenie viacerých práv garantovaných jedným článkom (najmä jednotlivé práva zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru).

Väčšina sťažností sa týka občianskoprávných záležitostí. V 4 prípadoch sa sťažnosti týkali správneho konania a v 18 prípadoch išlo o trestnoprávne záležitosti.

Najčastejšie dôvody uvádzané súdmi SR v súvislosti s namietanými prietahmi v konaní pred vnútroštátnymi súdmi sú preťaženosť sudcov, reorganizácia súdnictva, výmena sudcov, ale aj ich nečinnosť. Mnohé dotknuté súdy poukazujú na právnu, skutkovú a procesnú zložitnosť vecí a na konanie sťažovateľa. Na rozdiel od praxe Európskeho súdu pre ľudské práva, sa v činnosti súdov SR neuplatňuje procesná zásada prednostného rozhodovania o veciach, ktorým musí byť venovaná „osobitná pozornosť“, pretože sa dotýkajú napríklad štatutových vecí (Papamichalopoulos v. Grécko, 1993), alebo iných okolností, kde „neskorá spravodlivosť by znamenala žiadnu spravodlivosť“ (úprava vzťahov rodičov a detí po rozvoze manželstva, odškodnenie obetí dopravných nehôd, sociálne alebo dôchodkové dávky a pod.).

Najviac zaregistrovaných sťažností (20) pochádza z roku 1998.

Najviac sťažností (43) začal Súd (Komisia) skúmať v roku 2000.

Najviac notifikovaných sťažností (40) pochádza z roku 2000.

Najväčší časový rozdiel medzi podaním sťažnosti a začatím jej skúmania Súdom (Komisiou) je 8 rokov.

V jednej veci Súd spojil do jedného konania 9 individuálnych sťažností podaných jedným a tým istým sťažovateľom.

V jednom prípade Súd súčasne skúmal 2 individuálne sťažnosti týkajúce sa rôznych konaní pred vnútroštátnymi súdmi.

V jednom prípade Súd súbežne skúma prijateľnosť 6 individuálnych sťažností, vzhľadom na to, že sa týkajú toho istého konania pred vnútroštátnym súdom.

Vo väčšine prípadov, sťažovateľ namietá porušenie svojich práv v jednom konaní pred vnútroštátnymi orgánmi SR. V troch veciach sa uvádzajú dve konania, v štyroch tri konania. V jednej veci sa uvádza šesť, v jednej osem a v jednej deväť rôznych konaní pred vnútroštátnymi súdmi SR.

DOHOVOR O OCHRANE ĽUDSKÝCH PRÁV A ZÁKLADNÝCH SLOBÔD

Ústne konanie sa zatiaľ uskutočnilo len v troch prípadoch.

V jednom prípade občan SR využil možnosť požiadať Súd o účasť v spore v postavení tretej strany. Súd jeho žiadosti vyhovel.

Od roku 1993 neboli vláde SR oficiálne notifikované žiadne sťažnosti občanov SR proti tretím štátom, v rámci ktorých by SR mohla využiť svoje právo na intervenciu podľa článku 36 Dohovoru.

Vláda iného štátu oznámila Súdu v dvoch prípadoch, že si neželá vystupovať ako tretia strana (článok 36 Dohovoru) v konaní o individuálnej sťažnosti podanej proti SR.

Vo ôsmich prípadoch požiadal sťažovateľ Súd o bezplatnú právnu pomoc hrađenú z prostriedkov Rady Európy.

Od roku 1993 nepodal sťažnosť proti SR žiadny zmluvný štát Dohovoru.

SR nepodala sťažnosť na žiadny zmluvný štát Dohovoru vo veci porušenia ustanovení Dohovoru.

Sťažovatelia sú prevažne štátni príslušníci Slovenskej republiky s trvalým pobytom na území SR. Niektorí sú cudzinci (Švajčiarsko; Austrália, Bulharsko, Maďarsko, Rakúsko, Chorvátsko, ČR).

Vo väčšine sťažností na strane sťažovateľa vystupuje len jeden subjekt.

Sťažnosti podávali okrem jedného prípadu fyzické osoby. Rozvoj obchodných a podnikateľských aktivít cudzích právnických osôb v SR sa v budúcnosti môže v určitej miere prejavovať na štruktúre sťažovateľov.

Prevládajú sťažovatelia v strednom a staršom veku. Najstarší sťažovateľ sa narodil v roku 1914 a najmladší sťažovateľ sa narodil v roku 1973.

V troch prípadoch boli v čase podania sťažnosti sťažovatelia vo výkone trestu.

Až na výnimky sú sťažovatelia slovenskej národnosti. Dvaja sťažovatelia sú maďarskej, jeden sťažovateľ rusínskej, jeden sťažovateľ českej a jeden sťažovateľ nemeckej národnosti.

Súd výnimočne priznal sťažovateľom právo nezverejniť ich totožnosť v 9 veciach.

Z analýzy sťažností vyplýva, že najväčší počet sťažovateľov predstavujú dôchodcovia a invalidní dôchodcovia (25 + 4). Nasledujú podnikatelia (8) a nezamestnaní (4).

Pri porovnaní s okolitými transformujúcimi sa štátmi sa SR počtom a štruktúrou sťažností od nich zásadne neodlišuje.

NADÁCIA OTVORENEJ SPOLOČNOSTI OPEN SOCIETY FOUNDATION

NOS-OSF je slovenská nadácia, ktorej hlavným cieľom je rozvoj občianskej spoločnosti na Slovensku. Bola založená v novembri 1992 a jej činnosti sú zamerané na podporu humanitných aktivít, vzdelávacích iniciatív a programov v oblasti školstva, zdravotníctva, umenia, kultúry, manažmentu, médií, ľudských práv, ako aj na rozvoj intelektuálnej spolupráce krajín strednej a východnej Európy a bývalého Sovietskeho zväzu.

Hlavným sponzorom Nadácie otvorenej spoločnosti-Open Society Foundation (NOS-OSF) Bratislava je Open Society Institute New York, nadácia financovaná pánom Georgom Sorosom, americkým finančníkom a filantropom, ktorá podporuje 31 autonómnych národných nadácií v strednej a východnej Európe, bývalom Sovietskom zväze, južnej Afrike a Haiti.

NOS-OSF, Baštová 5, 811 03 Bratislava 1

Telefón: 02/5441 4730, Fax: 02/5441 8867, E-mail: osf@osf.sk

SPOLOK PRÁVNÍKOV A PRIATELOV PRÁVA občianske združenie

Cieľom spolku je na prospech jeho členov i spoločnosti štúdiom právnych problémov, otázok súvisiacich s právom, štátom a inštitúciami verejného a súkromného práva, napomáhať k budovaniu právnej kultúry a právneho vedomia, a tým i budovaniu občianskej spoločnosti a posilňovaniu demokracie a štátnosti. Spolok bude zvyšovať vedomosti svojich členov i širokej odbornej i laickej verejnosti o štáte a jeho mocenskej štruktúre, inštitúciách a orgánoch štátnej správy a samosprávy, a vzťahoch a väzbách medzi nimi a občanmi. Zároveň bude rozpracúvať teoretické modely zlepšovania fungovania práva a štátu a ponúkať ich ako možné alternatívy pre budúcnosť.

Spolok pre napĺňanie svojich cieľov najmä:

- organizuje resp. spolupodieľa sa na organizovaní odborných seminárov, prednášok a workshopov pre svojich členov, odbornú i laickú verejnosť,
- študuje jestvujúce problémy súvisiace s právom, fungovaním právneho štátu a mocenských štruktúr a tieto, spolu s navrhovanými možnými riešeniami,
- publikuje články a vydáva publikácie, stanoviská a názory

SPPP, Veternicová 12, 841 05 Bratislava

Telefón: 02/6531 6659, E-mail: jmg@slovanet.sk